


Makalenin Türü : Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi : 16.11.2023
Kabul Tarihi : 25.03.2024



 <https://doi.org/10.29029/busbed.1391901>


HALİDİYE KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI BİR KUR'AN FALI: *TERCEME-İ TEFE'ÜLNÂME*

Emrah GÜNDÜZ¹

ÖZ


Evvelden beri zamanın ve dünyanın belirsizliği karşısında insanoğlunun anlam bulma çabalarından biri de fal ve falcılık olmuştur. Kültürümüzde ise çok sayıda fal çeşidi kullanılmış olup özellikle Osmanlı'da İslamiyet'ten sonra daha çok dinî hassasiyet doğrultusunda Kur'an falları tercih edilmiştir. Kur'an'ın harf ve ayetlerinin tefeül yöntemiyle yorumlanması şeklinde uygulanan bu fallar Tefeülname adıyla da anılmaktadır. Arapça bir kelime olan tefeül, bir şeyi hayra, iyiye yormak anlamlarına gelir. Bu türden edebiyat tarihimizde çok sayıda eser verilmiştir. Bunlardan bir tanesi bu makalede işlenen *Terceme-i Tefe'ülname* adlı eserdir. Osmanlı Türkçesiyle yazılan ve Kudüs Halidiye Kütüphanesinde tespit edilen eser 1793-94 tarihlidir. Özellikle dinî açıdan uygulanması ve inanırlılığı doğru bulunmayan fal uygulamasının tefeül şeklinde Kur'an-ı Kerim'i de bünyesine alarak yazılması dikkat çekicidir. Öte yandan Müslüman toplumların merak duygusu ve geleceği bilme hevesi, tefeüle farklı anlamların yüklenmesini sağlamış ve bu fal metinlerine olan ilgiyi arttırmıştır. Bu makalede Osmanlı toplumunda yazılan Kur'an falnamelerinin anlam dünyası yorumlanmaya çalışılmış ve adı geçen eserin çeviri yazılı metni sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Fal, Kur'an, Tefeül, Tefeülname.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, egunduz@bingol.edu.tr,  <https://orcid.org/0000-0002-7851-3784>.

Article Type : Research Article
Date Received : 16.11.2023
Date Accepted : 25.03.2024



 <https://doi.org/10.29029/busbed.1391901>

A QUR'AN FORTUNE REGISTERED IN THE KHALIDI LIBRARY: *TERCEME-I TEFEULNAME*

Emrah GÜNDÜZ¹

ABSTRACT

Since before, fortune telling has been one of the efforts of human beings to find meaning in the face of the uncertainty of time and the world. In our culture, many types of fortune telling were used, and Qur'an fortunes were preferred in line with religious sensitivity, especially after Islam in the Ottoman Empire. This fortune telling, which is applied as the interpretation of the letters and verses of the Qur'an with the bibliomancy method, is also called Tefeulname. Tefeul (Bibliomancy), which is an Arabic word, means to interpret favourably. Many artefacts have been given in our history of this type of literature. One of them is the work called Terceme-i Tefeulname, which is covered in this article. The work written in Ottoman Turkish and determined in The Khalidi Library in Jerusalem is dated 1793-1794. It is noteworthy that the fortune-telling culture, which is not applied especially from an Islamic point of view and whose credibility is incorrect, is texted by including the Qur'an in the form of bibliomancy. On the other hand, the curiosity of Muslim societies and the enthusiasm to know the future have enabled different meanings to be given to bibliomancy and increased the interest in these fortune texts. Based on this, in this article, the meaning world of the Qur'an fortunes, which were texted in Ottoman society, was tried to be interpreted, and the translated written text of the aforementioned work was presented.

Keywords: Fortune Telling, Qur'an, Bibliomancy, Tefeulname.

¹ Asst. Prof., Bingöl University, Faculty of Arts and Science, egunduz@bingol.edu.tr,  <https://orcid.org/0000-0002-7851-3784>.

1. GİRİŞ

“Hayatın anlamsızlığı, insanı kendi anlamını yaratmaya zorluyor.”

Stanley Kubrick (Phillips, 2009, s. 84)

Gelenek ve inanç bakımından derin köklere sahip olan Türkler, İslamiyet sonrasında hayatlarını yeni kültürün getirdiği değişikliklere uygun tarzda devam ettirmeye çalışmışlardır. Rothacker'ın, “Her medeniyet ayrı bir hayat üslubu demektir ve her büyük kültürle birlikte yeni bir dünya tablosu, yeni bir dünya perspektifi ortaya çıkar (Rothacker, 1955, akt. Okuyucu, 2010, s. 4)” düşüncesinden hareketle, daha öncesinde kendine özgü kültür birikimine ve edebî geleneğe sahip olan Türkler, İslamiyet'in kabulüyle birlikte yeni bir kültür ve sanat hayatına giriş yapmıştır. İslamiyet sonrası edebiyatta Türk halk şairleri hece veznine ve dörtlük esasına dayalı eski kültürü yaşatırken güzide kalem erbabı, süsleyici bir sanat mahiyetinde olan Acem ve Arap edebiyatının şekil ve muhtevasını taklit yoluyla Türk edebiyatına taşıyarak İslami bir Türk edebiyatının temelini atmışlardır (Köprülü, 2011, s. 141; Özkan, 1995, s. 21). Türk devletlerinde X. asırda başlayan bu dinî yönelim, yeni bir dünya perspektifi olarak İslami unsurların edebiyatta takdimi ve kullanımıyla sonraki yüzyıllarda da artarak devam etmiştir. Bilhassa Osmanlı sahası Türk edebiyatında yazılmış edebî metinlerde ağırlıklı dinî temaların konu edildiği ve “insanın asla tamamen idrak edemeyeceği bir bereket ve çoğulluğa (Bauer, 2020, s. 81)” sahip olan Kur'an-ı Kerim'in temel kaynak alındığı görülecektir.

İslamiyet sonrası Türk edebiyatında kutsal metnin yorum ve anlam genişliği edebî metinlere zenginlik katmış farklı edebî türlerin de inkişafına kapı aralamıştır. Bu çalışmada konu edilen Kur'an falları¹ bu edebî türlerden yalnızca bir tanesidir. Edebiyatımızda bu şekilde yapılan fal türlerinin yazıya dökülmüş şekilleri *Tefeülname* veya *Falname* adı altında toplanmıştır. Bu makalede konu edilen ve Kudüs'teki Halidiye Kütüphanesinde kayıtlı *Terceme-i Tefe'ülname* adlı eser bu türün bir örneğini teşkil etmektedir. Müellifi bilinmeyen ve Diyarbakır Voyvodası Yusuf Ağa'ya sunulan Kur'an falı türündeki el yazması eser, 22 varak olup 1208/1793-94 tarihlidir. Makalede, tespit edilen bu tefeülname metninin tanıtımı yapılmış olup transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir.

Yeni bir din ve yeni bir kültürle karşılaşan Türklerin, açık ve net dinî yasaklara rağmen geçmişten gelen fal kültürünü kutsal metni de dâhil ederek devam ettirmiş olmaları dikkat çekicidir. İslam dinince yasaklanan ve Kur'an-ı Kerim'de ‘Şeytan işi bir pislik’ (Kur'an-ı Kerim, Maide 5/90) olarak nitelendirilen fal, ilk Müslümanlardan beri Yakın Doğu Müslüman toplumlarında ve bilhassa Osmanlı'da bağdaştırıcı bir anlayışla tefeül şeklinde yazıya aktarılmıştır. Yapılan taramalarda kütüphanelerde kayıtlı Kur'an falı türünde çokça eserin bulunması ve Kur'an falıyla ilgili beyitlerin mevcudiyeti Türk toplumunda da Kur'an falına oldukça fazla rağbet edildiğini göstermektedir (Yıldız, 2010, s. 183). Dinî hilafetin hamiliğini üstlenmiş Osmanlı'da savaş gibi önemli kararlarda bile tefeüle başvurulmuş² ve halk nezdinde sosyal hayatın anlamsızlık ve belirsizliğine dinen uygun görülen bu fallarla anlam aranmıştır. Bu doğrultuda tefeülnamelemlerin anlam dünyasına bir yorum getirilmeye çalışılmış ve farklı bakış açılarının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

2. KUR'AN FALI VE TOPLUMSAL ANLAYIŞ

Kur'an falları, Müslüman müfessir ve muhaddislerin özgün ve net bir kesinliği olmayan tercüme ve aktarımları gibi Kur'an'ın değişik yorumlandığı metinlerdir. Türk kültür ve edebiyat tarihinde çokça örneği bulunan bu fal türünün, kendi içerisinde ayetlerin ve harflerin yorumlanmasına dayalı olmak üzere iki kısma ayrıldığı görülmektedir (Bahadır, 2022, s. 21). Bu fal türü ilk olarak Araplarda görülmüş³; sonrasında ise manzum ve mensur şekillerde yazınsal bir tür olarak Fars, oradan da Türk edebiyatına aksetmiştir (Yıldız, 2010, s. 182-183). Taklit yoluyla İran ve Osmanlı toplumuna akseden tefeül kültürü, Türk edebiyatında sıklıkla işlenmiş olup Kur'an-ı Kerim haricinde Mesnevî-i Manevî, Hâfız Divanı ve Fuzûlî Divanı gibi eserlerde uygulanmıştır (Temizkan, 2007, s. 70). Edebiyatı, “Kur'an falı” ifadesiyle “Kur'an ile tefeülde bulunma” veya “Kur'an ile istiharede bulunma” (Ayday, 2022, s. 580); Kur'an ile tefeülde bulunmakla da başlanılacak bir işin, çıkılacak bir seferin vb. hayırlı olup olmadığını Kur'an ayetleriyle yorumlama kastedilmiştir (Dikmen & Çetin, 2016, s. 191).

Kur'an falnameleri, toplum hayatını yeniden anlamlandırmaya çalışan veya eskiden yeniye geçişi temsil eden yapıtlar değildirlir. Zira yeni bir norm ortaya çıktığında eskisi ile sürekli rekabet hâlidir. Bu türden fallar, İslamiyet'e

¹ *Kültürümüzde fal ve falcılıkla ilgili detaylı bilgilere ayrıca bakılabilir: Sümüllü, 2008, s. 383-391; Uzun, 1995, s. 141-145; Şenödeyici & Koşık, 2017, s. 15-63.*

² *Fatih Sultan Mehmet'in hocası Akşemseddin, İstanbul'un fethi sırasında savaşın kayıp edileceği yönündeki endişeler üzerine Cafer-i Sadık'ın belirttiği yöntemle Kur'an'dan fal bakmıştı ve sonrasında yazdığı mektupta padişahı müjdeleyerek ümitsizlik ortamını yatıştırmıştı. Bu mektuba dair bkz. İnalçık, 2021, s. 123.*

³ *Arap toplumunda yaygın olan fal geleneği çeşitli hadis ve rivayetler ile desteklenerek İslam ile yoğurulmuştur (Bahadır, 2022, s. 21). Müslüman toplumlarda hayırlı fal olarak kabul edilen tefeülün dinî kaynağı şu hadislerle dayanır: Ebu Hüreyre şöyle demiştir: “Peygamber (sav) tefeülden (bir şeyi uğurlu, hayırlı saymaktan) hoşlanır ve tıyeradan (bir şeyi uğursuz saymaktan) hoşlanmazdı” (İbn Mâce, Tıb, 43). Ayrıca; Peygamber, “İslam'da uğursuzluk yoktur, tefeül (bir şeyi hayırlı ve uğurlu saymak) ondan daha hayırlıdır.” diyerek fe'l sözünden hoşlandığını bildirmiş; ashabın “Fe'l nedir?” sorusunu ise, “Birinizin işittiği salih sözdür.” şeklinde cevaplamıştır (Buhari, Tıb, 44) (DİB, Hadislerle İslâm I, 2020, s. 677-684).*

muhafız olmamak kaydıyla toplumun fal kültüründeki dönüşümünü gösteren vesikalardır. İslamiyet sonrası Müslüman toplumlarda tefeül İslami anlayışa uygun farklı bir anlam kazanmış ve “İslam kültüründe yapılacak işlerin hayırlı, iyi ve güzel olmasının temenni edilmesi yaygın olduğu için hayra yorma ve hayırlı olanı dileme anlayışına uygun olan tefeüle müsamaha gösterilmiştir (Çeçen, 2022, s. 28)”.

Kur’an falnameleri gibi yasaklı olması beklenen ve inançla çelişkili gibi görülen edebî metinlerin varlığını anlamak için Osmanlı toplum hayatına da değinmek gerekir. Şeriatı devletin temel ilkesi olarak benimseyen ünlü tarihçi, fikir adamı ve müellif Gelibolulu Mustafa Ali’ye (1541-1600) göre ahlaki-kültürel zayıflık ve örf (gelenekçilik) Rum halkının doğal normlarıydı. Bunu değiştirmek katı şeriat zihniyetli ve köktendinci olmayan Fatih Sultan Mehmet gibi hükümdarlar sayesinde gerçekleşebilirdi. İslamiyet’le bağlantılı mistik geleneklere yönelimi Fatih’in bu değişimi sağlamasındaki en önemli özelliklerinden biriydi (Fleischer, 2021, s. 398-401). Ruhani ve politik otorite ayrımını başarabilen bu yöneticilerin sahip olduğu evrensel dünya görüşü, Kur’an falı gibi geleneksel İslami uygulamaların tercih edilmesine ve hatta bazen savaş esnasında bile uygulanmasına olanak sağlıyordu (Bkz Dipnot 2).

Kur’an’a dayalı fallarda alınacak bir atın, bir tarlanın veya bir kölenin hayırlı olup olmayacağı ya da bir savaşın, seferin veya bir izdivacın iyi olup olmayacağı gibi konular sistematik ve mütemadi konular arasındadır. Kura usulüne dayalı bu fal metinlerinde şemalar, matematiksel çıkarımlar ve yazarın üslubu farklılık oluştururken temel içeriklerin aynı olduğu tespit edilmiştir (Gür, 2012, s. 211). Ayetlerin olumlu veya olumsuz cümle oluşları niyetlerin yorumlanmasında önemli bir ölçüt olup bu durum Kur’an’ın anlam çoğulluğunun bir tezahürü olarak da değerlendirilebilir. Falcının çoklu anlam arayışı, ayetlerin gerçek anlamı dışında yorumlanmasına zemin oluşturmuştur. İyi bir falcı geleceğin ne olduğunu görebilen değil, beklentinin ne olduğunu bilendir kaidesinde, tefeülnameelerde genellikle olumlu cümlelerin dolayısıyla da olumlu ayetlerin tercih edildiği görülür. İncelemesi yapılan metinden örnek verilecek olursa; İbrahim 14/26. ayetinin “...yerden koparılmış, ayakta durma imkânı olmayan...” kısmı, kaybolan bir eşyanın geri dönmeyeceği üzerine olumsuz yüklem sebebiyle olumsuz yorumlanırken (Bkz.: yazma 9b); diğer bir beklentinin cevabında Fussilet 41/31. ayetin “...orada canlarınızın çektiği her şey var...” kısmı, beklenilenin gerçekleşeceği yönünde olumlu yüklemden dolayı olumlu yorumlanmıştır (yz. 9a).

Terceme-i Tefeülname’de, şehirli ve kırsal yaşamını ilgilendiren ve sosyal hayata yönelik içeriklerin işlendiği görülür. Bu da metnin esasen halk arasında okunduğunu ve uygulandığını göstermektedir. Valilik istemek, evlenilecek bir eş (avret) talep etmek, köle almak/satmak, borç vermek, iri davar almak, haberin doğruluğunu/yanlışlığını bilmek, köy almak/satmak, gizliden haber almak, düşman-dost bilmek, borç vermek/alınmak, hastalığı iyileşmek, zindana düşmek veya zindandan çıkmak, sefere gitmek veya seferden dönmek ve çalınmış malı (itik) bulmak gibi konular, Kur’an’daki 30 sureyle ilişkilendirilmiş ve tefeül bu konular ve ayetler üzerinden uygulanmıştır.

3. TERCEME-İ TEFE’ÜLNÂME

3.1. Nüsha Tavsifi

Makalenin konusu olan ve Kudüs Halidiye Kütüphanesi MS Tur 36 numarada kayıtlı, kehanet kitabı alt başlıklı, *Terceme-i Tefe’ülnâme* adıyla kayıtlı el yazması eser 22 varaktan oluşmaktadır. Nerede ve kim tarafından yazıldığına dair herhangi bir bilgi bulunmayan ve 1208/1793-94 tarihli bu yazma, 20,5 x 14 x 1,5 cm. ebadında ve kırmızı mukavva kaplıdır. Satır sayısı düzensiz, nesih hatla ve siyah mürekkeple yazılmış eserde bazı Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarda hareketlendirme yapılmış olup bazı kısımlarda kırmızı mürekkep tercih edilmiştir. Kütüphane kayıtlarına göre yazma, en az metin kaybıyla kurt yeniğine maruz kalmış ve yapraklar Arap rakamlarıyla modern şekilde numaralandırılmıştır.

Baş (1b) Bi’smi’llâhî’r-raḥmâni’r-raḥîm El-ḥamdü li’llâhî Rabbi’l-‘âlemîn, Ve’s-şâlatu ve’s-selâmu ‘alâ ḥayra ḥalkîhi Muḥammed ve ‘alâ âli ve şahbihi ecma‘în ammâ ba’d...

Son (22b) الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ Delildir ricâsız mâl ve ni‘met eliñe gire Temmet Sene 1208 (1793-94)

Terceme-i Tefe’ülnâme’nin ön söz kısmı sanatlı, Arapça ve Farsça kelime yoğunluklu yazılmasına rağmen fal metninde dilin gayet açık ve halk diline yaklaştığı görülür. Metinde toğrı/doğrı, eyyü/iyi, giç/gic, degül/degil, itik/yitik, ekfiil dir/dür, iylik/iyilik, tut/dut kelimelerinin yazılışlarında çeşitlilik görülmekle birlikte, bu çeşitlilik bazen hareketlendirme ile yapılmış ve halk diline yakın söyleyiş sağlanmıştır. Ayrıca, “eylik-eylik (iyilik)”, “ululuk-ululuk”, “gelir-gelür” gibi kelimelerin son eklerindeki seslerin (u/ü-و, i/i-ی); “halifelik” ve “sevinerek” kelimelerinin son harflerinin kaf (ق) harfiyle; “dostluk” kelimesinin son harfinin kef (ك) harfiyle yazılması gibi imla hataları da metinde görülen hatalardır.

3.2. Sebeb-i Telif

Eser besmele, hamdele ve salvele sonrasında Hz. Peygamberin “İttekû firâsete’l-mü’min fe-innehu yenzuru bi-nûri’llâhi te’âlâ” (Müminin ferasetinden sakının. Çünkü o, Allah’ın nuruyla bakar. DİB, Hadislerle İslam I, s. 455) hadisine atıfla başlar. Fal metinlerinin klasikleşmiş motiflerinden olan İmam Cafer-i Sadık’ın adının anılması ve tefeül

geleneğinin ona atfedilmesi bu eserde de korunmuştur. Müellif eseri İmam Cafer-i Sadık'ın Farsça eserinden Türkçeye aktarmıştır:

“*Ebû ‘Abdi’llâh Ca’fer bin Muhammed eş-Şâdiğ rahmetu’llâhi ‘aleyh hazretleri bu tefe’ülnâmeyi istihrâc eylemişdir lisân-ı Fûrsin üzre...*” (yz. 1b)

Eserin, müellif tarafından Diyarbakır Voyvodası Yusuf Ağa’ya ithaf edildiği belirtilmiştir:

“...*bu hâkîr-i pür-takşîr dahı Diyârbekr Voyvodası ‘âli hazret-i refi’-menzelet sûtûde-haşlet pesendide-tıynet efendim sulţânım zâda’llâhu ‘ömrühü ve devletuhu hazretleriniñ çâker-i bülend-ahter ve nazâr-gâh-ı ma’den-i ehl-i hüner ve şeri’at-i garrâya ser-ber ve birâder-i sa’âdet-güster Yûsuf-liğâ menba’u’l-‘ağâ maħzenü’l-cûd u ve’s-sehâ Nazm:*

[*Mef ‘û lü me fâ ‘i lün fe ‘û lün*]

1 *Ol baħr-i ‘ağâ vü kân-ı eltâf*

Kim şânına geldi fażl-ı inşâf

2 *Üslûb-ı şecâ’at içre mâhir*

Hûrşîd-şıfat cihânda zâhir

olan Yusuf Ağa hazretleriniñ iltimâslarıyla lisân-ı Türki’ye terceme eyle dedikde bu kemterin dahı iltimâslarına binâen ‘avn-i Bâri’yle terceme eyledik...” (yz. 1b)⁴

Müellif tercüme ettiği bu tefeülnamenin İran halifesi tarafından Gazneli Mahmut’a hediye edildiğini ve Gazneli Mahmut’un her gün ve her işinde, savaşta ve barışta bu eseri her an yanında bulundurduğunu aktarır. Müellife göre, Sultan Mahmut ne zaman bu fal metnine baksa asla yanlış bir karar almazdı:

“...*bu tefe’ülnâmeyi Sulţân Maħmûd Sebük Tegin zamânında halîfe-i İrân hazînesinde mestûr idi bir ehad göstermemiş idi. Vağtâ ki Sulţân Maħmûd halîfe-i İrân’ı çok hedi[ye]ler ile görmege geldikde halîfe istedi ki Sulţân Maħmûd Sebük Tegin’e bir hediye vere ki hiç bir pâdişâh-ı ‘âlem-penâh hazîne-i ‘âmiresinde bulunmaya bu tefe’ülnâmeyi aña hibe edip mübâlağa gösterdi. Tâ ki her ‘amelinde tefe’ülnâmeye nazâr-endâz olasin ki murâdıñ üzre ‘amel oluna Sulţân Maħmûd Sebük Tegin dahı şeb u rûz seferde ve hâzarda yanında hâzır edip aniñ ile tefe’ül ederdi kaç’â hilâf gelmez idi...*” (yz. 2a)

3.3. Metin İnceleme Yöntemi

Çeviri yazılı metin, Kudüs Halidiye Kütüphanesi, Ms Tur 36 numarada kayıtlı eserden ve <https://www.vhmm1.org>⁵ sitesi üzerinden yapılmıştır. Çeviri yazılı metinde yazmada bulunan yaprak numaraları (1a-1b) esas alınmış olup *Tenktili Neşir Kılavuzu* (Açıl vd., 2022, s. 40-54) adlı çalışmada sunulan ilkelere uyulmuştur.

Ayetlerin Latin harfli yazımında <https://acikkuran.com> sitesinden yararlanılmış olup mealler için aynı sitede yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı’nın *Kur’an-ı Kerim Türkçe Meali* tercih edilmiştir.

Çeviri yazılı metinde noktalama işaretleri tarafımızca konulmuş olup Türkçe eklerin yazımında 18. yüzyıl ve sonrası için tercih edilen güncel Türkçe imlası esas alınmıştır. Çeviri yazılı metinde özel isim ile yer adları büyük harflerle ve kendinde sonra gelen eklerle kesme işaretiyle (‘) ayrılarak yazılmıştır. Tarafımızca düzeltilen yerler köşeli parantez ([]) ile gösterilmiştir. Metinde yaygın çeviri yazı sistemi tercih edilmiş olup kullanılan işaretler şunlardır:

Â/â	ا / آ	Z/z	ذ	‘	ع
’	ء	Ş /ş	ص	Ğ/ğ	غ
S/s	ث	D/d, Ž/z	ض	Қ/қ	ق
H /h	ح	T/t	ط	ñ	ك/ك
H/h	خ	Z/z	ظ		

⁴ Günümüz Türkçesiyle: ...*Ben değersiz ve hatalı bir kul bile yüksek mertebeden, övülmüş huylu, beğenilmiş tabiatlı ve seçilmiş efendim sultanım, -Allah ömrünü ve devletini arttırsın- talih yıldızının kölesi ve hüner sahiplerine ait cevherin baktığı yer olan ve parlak İslam dinine baş koyan, mutluluk yayan Yusuf yüzlü bir kardeş, bağışın ve ihsanın kaynağı, cömertlik ve el açıklığının mahzeni, Şiir; “O lütuf denizinin kaynağı/ Şanına yakışır merhamet keremi/ Yiğitlik yolunda usta/ Parlak yüzüyle görünür bütün dünyada” olan Diyarbakır Voyvodası (Osmanlı’da yüksek vergi gelirlerini toplayan tahsildar) Yusuf Ağa hazretlerinin “Türkçeye tercüme eyle” dediklerinde ben âciz ve değersiz onun destekleriyle ve Allah’ın yardımıyla tercüme ettim... (yz. 1b)*

⁵ Bu internet sitesi, Amerika/Collegeville merkezli ve tam adı Hill Museum and Manuscript Library olup muhtelif ülkelerdeki el yazması eser koleksiyonlarına ücretsiz erişim imkânı sağlayan bir veri tabanıdır. Makalenin konusu olan metin, bu site üzerinden temin edilmiştir.

3.4. Çeviri Yazılı Metin

Bi'smi'llâhî'r-rahmâni'r-rahîm

[1b] “*El-ḥamdü li'llâhi Rabbi'l-âlemin. Ve's-şalatu ve's-selâmu 'alâ ḥayra ḥalkihi Muhammed ve 'alâ âli ve şahbihi ecma'in.*”⁶ *Ammâ ba'd kâle Resûlu'llâh şalla'llâhu 'aleyh* ⁷ *أتقوا فزاسة المؤمن فإنه ينظر بنور الله تعالى* ve *eyzân* قال نعم فقال فال القرآن⁸. Gel berü ey tâlib-i esrâr-ı Haḫḫ olan birâderler bu bir fâlnâmedir ki beğayet pesendide vü mücerreb ü mu'temaddir. Dürer-bâr-ı şadr-ı cihân u muḫtedâ-yı ehl-i imân imâmü'l-âlemin Ebû 'Abdi'llâh Ca'fer bin Muhammed eş-Şâdîḫ rahmetu'llâhi 'aleyh ḥazretleri bu tefe'ülnâmeyi istiḫrâc eylemişdir lisân-ı Fûrsin üzre. **Ba'de** bu ḥaḫîr-i pür-taḫşîr daḫı Diyârbekr Voyvodası 'âli ḥazret-i refi'-menzelet sûtûde-ḥaşlet pesendide-tıynet efendim sultânım zâda'llâhu 'ömrühü ve devletühü ḥazretleriniñ çâker-i bülemd-aḫter ve nazâr-gâh-ı ma'den-i ehl-i hüner ve şeri'at-i ğarrâya ser-ber ve birâder-i sa'âdet-ğüster Yûsuf-likâ menba'u'l-'atâ maḫzenü'l-cüd u ve's-seḫâ **Nazm:**

[Mef 'û lü me fâ 'i lün fe 'û lün]

1 Ol baḫr-i 'atâ u kân-ı eltâf

Kim şânına geldi fazl-ı inşâf

2 Üslûb-ı şecâ'at içre mâhir

Hürşîd-şîfat cihânda zâhir

olan Yûsuf Ağa ḥazretleriniñ iltimâslarıyla lisân-ı Türkî'ye terceme eyle dedikde bu kemterin daḫı iltimâslarına binâen 'avn-i Bâri'yle terceme eyledik. Tâ ki bu fenne tâlib-i dâd-res-i sa'd-aḫterler ṭarîḫ-ı eshel ile bilip 'amel edeler. Lâkin 'amellerinde ḥükm etmeyip her 'amelleriniñ evâhirlerinde “*Lâ ya 'lemu'l-ğaybe illa'llâh*”⁹ rücû' eyleyeler şâyed Ḥudâ-yı lem-yezel ḥazretlerine işm-i kebîr ile âşim olmayalar. Allahu zü'l-celâl cümlemizi i'tikâd-ı Haḫḫ'dan dūr u mehcür eylemeye *âmîn bi-rahmeti seyyidi'l-mürselîn*.

Terceme-i Tefe'ülnâme bil ve âgâh ol ki Ebû 'Abdi'llâh Ca'fer bin Muhammed eş-Şâdîḫ bi-rahmetu'llâhi 'aleyh ḥazretleri de sâle oldıkda ḥâtır-ı şerifleri bu tefe'ülnâmeye havâle eylemişdir ve Rabbü'l-'izzet ḥazretleriniñ mu'ciz-nizâm kelâmından bu tefe'ülnâmeyi istiḫrâc eylemişdir. **Ḳavlulu te'âlâ** ¹⁰ *لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ* el-ayeti ve ol zamânîñ ḥalîfeleri bu tefe'ülnâmeyi ğâyet begenmişlerdir ve bundan tecrübeler etmişlerdir ve her an ki anlara bir mühim ve müşkil iş zuhûra [2a] gelse hiç bu tefe'ülün ḥükmünden taşra olmazlar idi ve bu tefe'ülnâmeyi Sultân Maḫmûd Sebük Tegin zamânında ḥalîfe-i İrân ḥazînesinde mestûr idi bir eḫad göstermemiş idi. Vaḫtâ ki Sultân Maḫmûd ḥalîfe-i İrân'ı çok hedi[ye]ler ile görmege geldikde ḥalîfe istedi ki Sultân Maḫmûd Sebük Tegin'e bir hediye vere ki hiç bir pâdişâh-ı âlem-penâh ḥazîne-i 'âmiresinde bulunmaya bu tefe'ülnâmeyi aña hibe edip mübâlağa gösterdi. Tâ ki her 'amelinde tefe'ülnâmeye nazâr-endâz olasin ki murâdın üzre 'amel oluna. Sultân Maḫmûd Sebük Tegin daḫı şeb u rûz seferde ve ḥazarda yanında ḥâzır edip anın ile tefe'ül ederdî ḫaṭ'â ḥilâf gelmez idi.

Ve ṭarîḫ-i tefe'ül oldur ki; şâhib-i niyyet gözünü yumup müsebbiḫa barmağını 'aded-ḥânelerinden birine vaz' eyleye. Ba'dehu nazâr eyleye ḫanḫı 'adede düşmüş anı der-ḥâtır ede. Ba'dehu dâ'ireye nazâr eyleye niyyetini dâ'irede bellüleye ve müsebbiḫa barmağını vaz' eylediği 'aded kaç ise dâ'irede niyyetini bulduğı oṭuz ḥânedan 'aded miḫdârı ḫalefine doĝrı 'add edip göre ki ḫanḫı endişeye düşer ol endişeniñ bâlâsına nazâr eyleyesin. Ḳanḫı sûredir ol sûreyi bulasin ve şakladığı 'aded miḫdârı daḫı ol şaḫifenin ibtidâsından şayıp ḫanḫı âyetde 'aded miḫdârı tamâm oldısa [2b] niyyetiñ cevâbi toĝrı âyetiñ tefsirinden taşra zâhir ola ammâ gerekdir ki ḫesâbda ğalat etmeye. **Ammâ şerâ'itî** oldur ki tahâret eyle ol evvel **bir kerre** sûre-i Fâtiḫa ve **üç kerre** sûre-i İḫlâs ve **bir kerre** Âyete'l-Kürsi okıya ve bu âyeti daḫı okıya *وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ زَرْقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ*

⁶ *Hamd âlemlerin Rabbi, Allah'a mahsustur (Kur'an-ı Kerim, Fatiha 1/2). Salat ve selam mahlukların en hayırlısı Hz. Muhammed'e ve onun âline (aile fertleri) ve ashabına (arkadaşlarına) olsun.*

⁷ *İteku firasete'l-mü'min fe-innehu yenzuru bi-nuri'llahi te'ala: Müminin ferasetinden sakımn. Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar (DİB, Hadislerle İslam I, s. 455).*

⁸ *Kale ni'me'l-fa'lu fa'le'l-Kur'an: “Kur'an falı iyidir” dedi. Mevzu hadis olduğu düşünülen bu hadisle ilgili ayrıca bkz.: Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, I/154, IV/3224.*

⁹ *Gaybı Allah'tan başkası bilemez (Kur'an-ı Kerim, Neml 27/65).*

¹⁰ *La ye'tihil batlu min beyni yedeyhi ve la min ḫalfih, tenzilun min ḫakimin hamid: Ona ne önünden ne ardından batıl yaklaşamaz. O, bütün kainatın övdüğü bir hikmet sahibi tarafından peyderpey indirilmiştir (Kur'an-ı Kerim, Fussilet 41/42).*

إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ¹¹ ve bu âyet-i kerîmeden sonra bu du'âyı da hı okıya *Bi'smi'llâhî'r-rahmâni'r-rahîm "Mâşâa'llâhu lâ kuvvete illâ bi'llâh", "tevekkeltu 'alâ'llâhî", "lâ ya'lemu'l-ğaybe illa'llâh."*¹²



Lâ Ya'lemu'l-Ğaybe İllâ Hû

El-Bakara: Vâlîlik taleb etmek

Nisâ: 'Avret taleb etmek

En'âm: 'İlm taleb etmek

Enfâl: Zafer ve nuşret

Yûnus: Haber toğrı ve yalan

Yûsuf: Dostluk ve düşmenlik bilmek

İbrâhîm: Ğâyibden haber gelmek

En-Nahl: Bâzîrgânlık etmek

El-Kehf: İş güşâd olmak

Tâhâ: Zindândan kurtulmak

Hac: Ucuz ve bahâlık bilmek

Nûr: Köle almak

Şu'arâ: Borc vermek

Kaşâş: İşleriñ 'âkıbetiñ bilmek

Er-Rûm: İri tavar almak

Âl-i 'İmrân: Oğul taleb etmek

Mâ'ide: Vefâlı vefâsız bilmek

A'râf: Hâcet ve ümid

Et-Tevbe: Töhmet etmek

Hûd: Zağmet ve şınıklık bilmek

Ra'd: Sefer etmek

Hicr: Ticâret etmek

Benî İsrâ'il (İsrâ): Büyüklük taleb etmek

Meryem: Çalınmış ve itigiñ bulmak

Enbiyâ: Bendeler işiñ bilmek

Mü'mîn: Haste iyi olmak

Furkân: Binâ koymak

Neml: Düşmenlik etmek

'Ankebût: Köy almak

Loğmân: Köle şatmak

¹¹ Ve 'indehu mefatihul gaybi la ya'lemuha illa huve, ve ya'lemu ma fil berri vel bahr ve ma teskutu min varakatin illa ya'lemuha ve la habbetin fi zulumatil ardi ve la ratbin ve la yabisin illa fi kitabın mubin: Gaybın anahtarları onun (Allah) katındadır, onları ondan başkası bilmez, karada ve denizde olanları o bilir ve bir yaprak düşmez ki, onu o bilmesin. Ne toprağın karanlıklarında bir tane ne de kuru ve yaş hiçbir şey yoktur ki, o her şeyi açıklayan kitapta bulunmasın (Kur'an-ı Kerim, Enam 6/59).

¹² Maşallah kuvvet yalnız Allah'ındır (Kur'an-ı Kerim, Kehf 18/39). Rabbiniz olan Allah'a dayandım (Kur'an-ı Kerim, Hud 11/56). Gaybı Allah'tan başkası bilemez (Kur'an-ı Kerim, Neml 27/65).

El- Bakara

[3a]

1	وَاتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ	Bârî te‘âlâ saña pâdişâhlık ve hâkimlik verir
2	مِن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا بَيْعَ فِيهِ	Bu köle şatılır seniñ bildügin kimi
3	وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ	Bu atı almaklık pek iyidir
4	وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَابٍ	Bu köyü almak olur
5	يُبَيِّنُ لَهُمْ رُبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ	Bu işiñ ‘âkıbeti seniñ murâdın üzredir
6	فَلَا تَجْعَلْ عَلَيْهِمْ	Bu huşûmete sevinme ki kötüdür
7	وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ	Bu borcu verme ki kötülük ile verirler
8	فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ	Bu binâya zaħmet çekme ki hârâb olur
9	يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ	Bu köleyi al ki söz tutucudur
10	أَنِّي مَسَّنِي الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ	Bu hâsteye du‘â ve taşadduk eyle iyi olur
11	ثُمَّ قَبَضْنَا لَهُ الْيَدَيْنِ قَبْضًا يَسِيرًا	Narh ziyâde olur ama yine tîz işlâh olur
12	قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا	Bu ‘amelde eger toğrılık edersen devlet bulursun
13	لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا	Râhat ol ki tîz kurtulursun
14	وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ	Bu mesrûk tîz saña erişir
15	فَأَفْتَحْ بَيْتِي وَبَيِّنْ لَهُمْ فَتْحًا وَجَنِي	İşleriñ tîz güşâde olur

[3b]

Âl-i ‘İmrân

16	أَنَّ اللَّهَ يُبَيِّنُكَ لِيْحِي مَصَدِّقًا	Müjde saña zâhid ve ‘âbid oğlun olur
17	مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ	Bu kûlda pâdişâh delîli yoğdur
18	فَأَوَارِي سَوْءَةَ أَخِي	Bu köleyi şat tâ ki peşimân olmayasın
19	وَالْخَيْلِ وَالْبِغَالِ وَالْحَمِيرِ	Bu iri tavarı al ki çok iyidir
20	وَمَسَاكِنِ طَيِّبَةً فِي جَنَابٍ	Bu köy hoş ve cirm ve fâ’idelidir
21	تَنْحُنُّ نَزْرُفُكَ وَالْعَاقِبَةُ	Bu işiñ ‘âkıbeti iyi ve bî-kusûrdur
22	حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا	Bu huşûmetde tîz zafer bulur

¹ Ve atahullahul mülke vel hikmete: Allah, ona (Davud’a) hükümdarlık ve hikmet verdi... Kur’an-ı Kerim, Bakara 2/251. Metinde ayetin başlarındaki “atahullahul” yerine, “fe tebehul” yazılmıştır. Bundan sonraki dipnotlarda Kur’an-ı Kerim yazılmayıp sadece sure ve ayet numaraları yazılmıştır.

² Min kabli en ye ‘tiye yevmun la bey’un fihi: Hiçbir alışverişin olmadığı kıyamet günü gelmeden önce... Bakara 2/254.

³ Yallahu haleka kulle dabbetin min ma’in: Allah, bütün canlıları sudan yarattı... Nur 24/45.

⁴ Ve yec’al lekum cennatin: ...sizin için bahçeler var etsin... Nuh 71/12.

⁵ Yubeşşiruhum rabbuhum birahmetin: Rableri onları bir rahmetle müjdeler... Tevbe 9/21.

⁶ Fe la ta’cel aleyhim: Öyleyse onlar için acele etme... Meryem 19/84. Metinde ayetin ortalarındaki “ta’cel” yerine, “tec’al” yazılmıştır

⁷ Ve in kane zu ‘usratin fe naziratun: Eğer borçlu darlık içindeyse ona mühlet ver... Bakara 2/280.

⁸ Fe etallahu bunyanehum minel kavaidi: Allah’ın (azabı) binalarını temelinden yıktı... Nahl 16/26.

⁹ Yutaflu aleyhim bi sıhafin min zehebin: Onlar için altın tepsiler dolaştırılır... Zuhruf 43/71.

¹⁰ Enni messeniyed durru ve ente erhamur rahimin: Şüphesiz ki ben derde uğradım, sen ise merhametlilerin en merhamelisisin... Enbiya 21/83

¹¹ Summe kabadnahu ileyna kabdan yesira: Sonra onu (gölgeyi) kendimize yavaş yavaş çektik. Furkan 25/46.

¹² Kale innekel yevme ledeyna: Dedi ki: Şüphesiz bugün sen yanımızda... Yusuf 12/54.

¹³ La tehaf ve la tahzen, inna: Korkma ve üzülme, şüphesiz biz... Ankebut 29/33.

¹⁴ Ve vecedeke dalLEN fe heda: Seni yolunu kaybetmiş olarak bulup da yola ilemedi mi? Duha 93/7.

¹⁵ Fefatih beyni ve beynehum fethan ve neccini: Artık onlarla benim aramda sen hükmet ve beni kurtar... Şuara 26/118. Metinde ayet, “iftah beyni beynehum ve neccinâ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶ Ennallahe yubeşşiruke bi yahya musaddikan: Allah sana doğrulayıcı Yahya’yı müjdeler... Al-i İmran 3/39.

¹⁷ Ma yemlikune min kutmir: ...bir çekirdek zarına bile hükmedemezler. Fatır 35/13.

¹⁸ Fe uvariye sev’ete ahi: ...kardeşimin cesedini örtmekten... Maide 5/31.

¹⁹ Vel hayle vel bigale vel hamire: ...atları, katırları ve merkepleri... Nahl 16/8.

²⁰ Ve mesakine tayyibeten fi cennati: ...cennetlerinde çok güzel köşkler... Tevbe 9/72.

²¹ Nahnu nerzukuk vel akibetu: ...sana da biz rızık veriyoruz, güzel sonuç... Taha 20/132

²² Hakemen min ehlihi ve hakemen min ehliha: ...erkeğin ailesinden bir hakem kadının ailesinden bir hakem... Nisa 4/35.

23 وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ	Bu borca yiriş ki Hakk saña yirişe	
24 أَمْ مَنْ أَسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَقَا جُرْفٍ	Bu binâyı yapmak mübârekdir ve hayırlıdır	[4a]
25 أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ	Bu köleyi almak lâıyk degildir	
26 أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ	Bu haste birkaç günden soñra iyi olur	
27 أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ	Ni'met ve tâhıl ve irkeç ucuz olur	
28 أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلْنَا الصُّرُ	Bu pâdişâhın işi tızlık ile erişe	
29 وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي	Bu zindândan giç kırtulur	
30 أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ	Bu itigiñ aña gelir	

Sûre-i Nisâ

31 وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا	Bu 'avret istenilir mâl ile	
32 أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ	Bu oğlan iyi zâhid olur	
33 وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ	Pâdişâhlık ve ululuk ve 'ömr-i şavil bulursun	
34 وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ	Eger alırsan köleyi ucuz şatarsın	
35 اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ	Bu at alınsa iyidir	[4b]
36 وَمِنْ تَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ	Bu köyün fâ'idesi çokdur	
37 أَقِيلَ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِ	Bu işiñ 'âkıbeti iyi olur	
38 قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ	Bu huşûmetde tız zafer bulursun	
39 كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ	Bu borcu tız vermezler ve alamazsın	
40 قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا	Bu binâyı yapmak begâyet iyidir	
41 أَوْ نِسَائِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ	Bu köle murâda erişe mühimmât üzre	
42 لِيُنْبِلُوكُمْ آبِئَكُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا	Bu haste tız iyi olur	
43 يَسْتَنْبِشُرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ	Ni'metler ucuz ve iyi ola	
44 لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذَىٰ	Bu işde sultân zahmet göre	
45 يَنْجِيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ	Bu işde tız râhat bula ve gamdan kırtula	

Sûre-i Mâ'ide

46 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا	Bu 'ahd ve bu vefâ iki cânibden gelir	[5a]
--	---------------------------------------	------

²³ Vel afine anin nas: ...insanları affedenlerdir... Al-i İmran 3/134.

²⁴ Em men essese bunyanehu 'ala şefa curufin: ...yoksa binasını çökmeye yüz tutmuş bir yarın kenarına kurup... Tevbe 9/109.

²⁵ Ev ma meleket eymanuhum fe innehum: ...ellerinin altında bulunan (cariyeleri) bunun dışındadır, elbette onlar... Müminun 23/6.

²⁶ Eyyamin ma 'dudat, fe men te'accele: ...iki gün içinde acele edip dönerse... Bakara 2/203.

²⁷ Enbetet seb 'a senabile fi kulli sunbuletin: ...yedi başak bitiren ve her başakta... Bakara 2/261.

²⁸ Eyyuhel azizu messena ve ehlened durru: ...Ey güçlü vezir! Bize ve ailemize darlık ve sıkıntı dokundu... Yusuf 12/88.

²⁹ Ve kad ahsene bi iz ahreceni: ...(Rabbim) beni (zindandan) çıkararak bana çok iyilikte bulundu... Yusuf 12/100.

³⁰ Ella yescudu lillahillezi yuhricu: ...(gizli olanı) ortaya çıkaran Allah'a secde etmesinler diye... Neml 27/25.

³¹ Ve halaka minha zevceha: ...ondan da eşini yaratan... Nisa 4/1.

³² Enna yekumu li gulamun: ...benim nasıl çocuğum olabilir...? Al-i İmran 3/40.

³³ Ve cealekum muluk ve atakum: ...sizi hükümdar kılmıştı ve size vermişti... Maide 5/20.

³⁴ Ve şerevhu bi semenin bahsin derahime: Onu ucuz bir fiyata (birkaç) dirheme sattılar. Yusuf 12/20.

³⁵ Allahullezi ce'ale lekumul en'ame: Allah sizin için hayvanları yaratandır... Mümin 40/79.

³⁶ Ve min semeratin nahili vel a'nabi: Hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümillerden... Nahl 16/67.

³⁷ Akbil ve la tehaf inneke minel aminin: ...beri gel, korkma çünkü sen güvenlikte olanlardansın. Kasas 28/31.

³⁸ Kable en tekume min makamik: ...sen yerinden kalkmadan... Neml 27/39.

³⁹ Ke meseli rihin fiha srrun: ...soğuk bir rüzgarın durumu gibidir... Al-i İmran 3/117.

⁴⁰ Kıyamen verzukuhum fiha: ...o mallarla onları besleyin... Nisa 4/5. Metinde ayetin başlarındaki "kıyamen" yerine, "eyyamen" yazılmıştır.

⁴¹ Ev nisaihinne ev ma meleket: ...yahut sahip olduğu kadınları... Nur 24/31.

⁴² Li yebluvekum eyyukum ahsenu amela: ...hanginizin amelinin daha güzel olacağı konusunda sizi imtihan için... Hud 11/7.

⁴³ Yesteşirune bi ni'metin minallahi: ...Allah'ın nimetine sevinirler. Al-i İmran 3/171.

⁴⁴ Len yedurrukum illa eza: Onlar size eziyetten başka bir zarar veremezler... Al-i İmran 3/111.

⁴⁵ Yuneccikum minha ve min kulli kerbin: ...onlardan ve her türlü sıkıntıdan sizi (Allah) kurtarır... Enam 6/64.

⁴⁶ Ya eyyuhellezine amenu evfu: Ey iman edenler! (Akitlerinizi) yerine getirin... Maide 5/1.

47	إِنَّ مِنْ أَرۡوَاحِكُمْ وَأُوۡلَادِكُمْ	Başka ‘avret taleb eyle bu muvâfık degil	
48	رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنثَىٰ	Bu kız iyi ve şâliha olur	
49	وَيَسْتَخۡلِفُكُمْ فِي الْأَرْضِ	Pâdişâhlık ve devlet bulup ‘ömrüñ uzun olur	
50	فَابۡتَغُوا عِنۡدَ اللَّهِ الرَّزۡقَ	Bu köleyi şat başkasıñ al	
51	سُبۡحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هٰذَا	Bu atı al ki buyuruş tutucudur	
52	وَجَنَّةٍ عَالِيَةٍ قَطۡوُفُهَا دَانِيَةٌ	Bu köy gâyet iyidir	
53	فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا	Bu işiñ ‘âkıbeti şâlih olur	
54	لِيَمۡثَلَ هٰذَا فَلَيَعۡمَلَ الْعَامِلُونَ	Bu huşûmet ikiniziñ beyninde musâvî olur	
55	وَمَن يُوقِ شَحۡنَ نَفْسِهِ فَأُوۡلَٰئِكَ	Bu borc âsânlık ile edâ olur	
56	لَا يَزَالُ بُنِيَٰهُمُ الَّذِي بَنَوۡا رِبِيَّةً	Bu binâyı yapmak iyi degildir ihtiyât eyle	
57	فَوَجَدَا عَبۡدًا مِّنۡ عِبَادِنَا آتِنَاهُ	Bu köleyi al ki mübârekdir	
58	الَّذِينَ يَذۡكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا	Bu haste tîz şîhât bulur	[5b]
59	عَامً فَيۡهِ يَغۡلُثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَغۡصِرُونَ	Bu sene narhıñ meyli keşret olmaqdadır	
60	وَلَا تَرۡكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا	Bu işde sultân zahmet ve eziyet görür	

Sûre-i En’âm

61	وَيَعۡلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ	Bu ‘ilmlerde üstâd olur	
62	وَأَوْفُوا بِعَهۡدِكُمْ	İkisi birbiriyle vefâdar olurlar	
63	فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النَّسَاءِ	Bu ‘avreti isterler ve murâdlarına erişirler	
64	فَيَتَبَرَّنَاهَا بِإِسۡحَاقٍ وَمِنۡ وَرَاءِ	Bârî te‘âlâ saña oğul ve mâl verir	
65	لَا يَمۡلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنۡ	Bu vaktde ululuk hükmü istemeye	
66	وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيۡعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا	Bu köleyi şatılmak gerek kötüdür	
67	وَالْأَعۡمَامَ خَلَقَهَا لَكُمۡ فِيهَا	Bu iri tavarı al ki fâ’ide edersin	
68	صِنۡوَانٍ وَغَيۡرُ صِنۡوَانٍ	Bu köyü al ki anıñ ile şâd olursun	
69	أَتَاهَا أَمۡرُنَا لَيَالٍ أَوْ نَهَارًا	Bu işiñ ‘âkıbeti kötüdür hâzer eyle	[6a]

⁴⁷ İnne min evzacikum ve evladikum: ...eşlerinizden ve çocuklarımızdan... Tegabun 64/14.

⁴⁸ Rabbi inni vada tuha unsa: ...“Rabbim” dedi, “Onu kız doğurdum”... Al-i İmran 3/36.

⁴⁹ Ve yestahlifekum fil ard: ...sizi yeryüzüne hâkim kılar... Araf 7/129. Metinde ayetin başlarındaki “ve” yerine, “fe” yazılmıştır.

⁵⁰ Febtegu ‘indallahir rızka: ... (Öyle ise) rızka Allah’ın katında arayın... Ankebut 29/17.

⁵¹ Subhanellezi sehhar Lena haza: ...bunu hizmetimize veren Allah’ın şanı yücedir... Zuhuruf 43/13.

⁵² Fi cennetin aliyeh. Kutufuha daniyeh: Yüksek bir cennettir. Onun meyveleri sarkar. Hakka 69/22-23. Metinde ayetin başlarındaki “fi” yerine, “ve” yazılmıştır.

⁵³ Fe kane ‘akıbetehuma ennehuma: Nihayet ikisinin de akıbeti... Haşr 59/17. Metinde ayetin başlarındaki “fe” yerine, “ve” yazılmıştır.

⁵⁴ Li misli haza fel ya ‘melilun: Çalışanlar böylesi için çalışsın. Saffat 37/61.

⁵⁵ Ve men yuka şuhha nefsihi fe ulaike: ...ve kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte (onlar)... Haşr 59/9.

⁵⁶ La yezalu bunyanuhumullezi benev ribeten: Kurmuş oldukları binaları yüreklerinde sürekli bir kuşku olarak... Tevbe 9/110.

⁵⁷ Fe veceda ‘abden min ‘ibadına ateynahu: Derken kullarımızdan bir kul buldular ki... Kehf 18/65. Metinde ayetin sonlarındaki “ateynahu” yerine, “salihin” yazılmıştır.

⁵⁸ Ellezine yezkurunallaha kıyamen: Onlar ayaktayken Allah’ı anarlar... Al-i İmran 3/191.

⁵⁹ ‘Amun fihi yugasun nasu ve fihi ya ‘sırın: ...insanların yağmura kavuşacağı bir yıl gelecek. O zaman sıra ve yağ sıkırlar. Yusuf 12/49.

⁶⁰ Ve la terkenu illelezine zalemu: Zulmedenlere meyletmeyin... Hud 11/113.

⁶¹ Ve ya ‘lemu ma fil berri vel bahr: ... (Allah) karada ve denizde olanı da bilir... Enam 6/59.

⁶² Ve evfu bi ‘ahdi ufi bi ‘ahdikum: ...bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki ben de size verdiğim sözü yerine getireyim... Bakara 2/40.

⁶³ Fenkihi ma tabe lekum minen nisai: ...size helal olan kadınlardan nikahlayın... Nisa 4/3.

⁶⁴ Fe beşşernaha bi ishaka ve min verai: ...ona da Ishak’ı müjdeledik ve ardından da... Hud 11/71.

⁶⁵ La yemlikuneş şefa‘ate illa men: ...şefa‘at hakkına sahip olmayacaklardır. Meryem 19/87.

⁶⁶ Ve ehallallahul bey‘a ve harramer riba: ...oysa Allah alışverişi helal, faizi haram kılmıştır... Bakara 2/275.

⁶⁷ Vel en ‘ame halakaha, lekum fiha: Hayvanları da yarattı. Onlarda sizin için... Nahl 16/5.

⁶⁸ Sinvanun ve gayru sinvanin: ...çok gövdeli ve tek gövdeli (hurma ağaçları)... Rad 13/4.

⁶⁹ Etaha emruna leylen ev nehren: ...geceleyin veya güpegündüz anıztın ona emrimiz gelverir de... Yunus 10/24.

70	مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْتُمُهُمْ	Bu huşûmetde zafer seniñ içindir
71	وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ	Bu borc tamâmıyla şâhibine erişir
72	فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ	Bu binâ mübârek ve bâkî olur
73	وَلَا تَتَّبِعُوا الْخَيْبَتِ بِالطَّيِّبِ	Bu köleyi alma iyi degil
74	لَيْسَ عَلَى الضُّعْفَاءِ وَلَا عَلَى الْمُرْضَىٰ	Bu haste iyi olur râhat ol
75	وَفَاقِهَةٌ كَثِيرَةٌ لَا تُفْتَوُونَ	Ni'metler ucuz ve narh güşâde olur

Sûre-i A'râf

76	وَأَدْعَاؤُنَا مَوْسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً	Bu ümîd ve hâcetiñ tîz revâ olur
77	وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ	Çok 'ilm öğren ve bâkî ola
78	يُوفُونَ بِالْذِّكْرِ وَالْخَافُونَ	Va'dine vefâ edip hilâf itmeye
79	فَانكُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ	Bu 'avreti iste ki mübârekdir
80	مِنْ أَرْوَاحِكُمْ بَيْنَ وَحَفْدَةٍ	Delîldir oğul ve oğul oğul toğmıklığa
81	وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا	Bu sevinmek ve ululuk ümîdidir
82	فَأَمْسَاكَ بِمِعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ	Bu köle bir âherine şatılıcı olur
83	مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ	Bu atıñ bir gizlü 'ayb[1] vardır
84	فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ	Bu köy alınır ve iyidir
85	فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ	Bu işiñ 'âkıbeti hayrdır eyle bil
86	وَإِنْ تُصَلِّحُوا وَتَتَّقُوا	Bu huşûmetde şulh yegdir
87	إِنْ لَّمْ يُصِيبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ	Bu borcuñ ba'zısı tîz nakd olur
88	وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ	Bu binâ iyi ve emîn olur
89	أَوْ مَا مَلَكَتْهُم مِّمَّا فَتَحَهُ	Bu köle mübârek ve iyi olur
90	أَوْ كُنْتُمْ مَّرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا	Bu haste geç şıhhat bulur 'âkıbeti hayrdır

[6b]

Sûretü'l-Enfâl

91	إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ	Düşmana zafer bulursun 'avn-i Rabbâniyle
----	---	--

[7a]

⁷⁰ Minellezine keferu ev yekbitechum: ...inkar edenlerden bir kısmını helak etsin veya perişan etsin de... Al-i İmran 3/127. Metinde ayetin sonlarındaki "ev yekbitechum" yerine, "Vallahu" yazılmıştır.

⁷¹ Ve ahsin kema ahsenallahu ileyke: ...Allah'ın sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap... Kasas 28/77.

⁷² Fe veceda fihâ cidaren yuridu: ...derken orada (yıkılmaya yüz tutmuş) bir duvar gördüler... Kehf 18/77.

⁷³ Ve la tetebeddelul habise bit tayyib: ...temizi pis olanla (helali haramla) değişmeyin... Nisa 4/2.

⁷⁴ Leyse 'alad du 'afai ve la 'alel merda: ...zayıf ve hasta olanlar üzerine (günah) yoktur... Tevbe 9/91.

⁷⁵ Ve fakihetin kesirah, la maktuatin: ...pek çok ve tükenmeyen meyveler... Vakıa 56/32-33.

⁷⁶ Ve iz va 'adna musa erba'ine leyleten: Hani biz Musa ile kırk gece için sözleşmiştik... Bakara 2/51. Metinde ayetin sonlarındaki "erba'ine leyleten" yerine, "salisine leyleten" yazılmıştır.

⁷⁷ Ve yu 'allimukum ma lem tekunu ta'lemun: ...bilmediklerinizi de öğreten... Bakara 2/151. Metinde ayetin başlarındaki "ve yu 'allimukum" yerine, "ve 'allemukum" yazılmıştır.

⁷⁸ Yufune bin nezri ve yehafune: (O kullar) adaklarını yerine getirir ve korkarlar... İnsan 76/7.

⁷⁹ Fenkihuhunne bi izni ehlihinne: ...sahiplerinin izniyle onlarla evlenin... Nisa 4/25.

⁸⁰ Min ezvacikum benine ve hafedeten: ...eşlerinizden de oğullar ve torunlar... Nahl 16/72.

⁸¹ Ve ateynahum mulken 'azima: ...(onlara) büyük bir hükümlerlik da vermiştik. Nisa 4/54.

⁸² Fe imsakun bi ma'ruşin ev tesrihun: ...ya iyilikle geçirmek ya güzellikle bırakmaktır... Bakara 2/229.

⁸³ Ma fi butuni hazihil en'ami: ...şu hayvanların karınlarındaki yavrular... Enam 6/139.

⁸⁴ Fi sidrin mahdud ve talhun mendud: (Onlar), dikensiz sedir ağaçları ve meyveleri küme dizili muz ağaçları altında... Vakıa 56/28-29.

⁸⁵ Fe men ya'mel miskale zerretin hayren yereh: Artık kim zerre ağırlığına bir hayır işlerse, onun mükafatını görecektir. Zilzal 99/7.

⁸⁶ Ve in tustihu ve teteku: ...eğer arayı düzeltir ve (Allah'a karşı gelmekten) sakınırsanız... Nisa 4/129.

⁸⁷ İn lem yusibha vabilun fe tall: ...bol yağmur almasa bile ona çiseleme yeter... Bakara 2/265.

⁸⁸ Ve emmel cidaru fe kane li gulameyni: Duvar ise şehirdeki iki (yetim) çocuğa ait idi... Kehf 18/82.

⁸⁹ Ev ma melektum mefatihahu: ...veya anahtarlarına sahip olduğunuz evlerde... Nur 24/61. Metinde ayetin ortalarındaki "melektum" yerine, "meleket" yazılmıştır.

⁹⁰ Ev kuntum marda en teda'u: ...ya da hasta olursanız (silahınızı) bırakmanızda... Nisa 4/102. Metinde ayetin başlarındaki "ev" yerine, "in" yazılmıştır.

⁹¹ İn yekun minkum 'işruna sabirune: ...eğer içinde sabırlı yirmi kişi bulunursa... Enfal 8/65.

92 أُجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ	Bu ümîd ve hâcetiñ tamâmıyla revâ ola
93 وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا	Kemâliyle ‘ulûm-ı ‘Arabiyyeyi öğretene
94 وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ	Vefâ tutup ve emâneti yerine getirir
95 وَلَا تَتَكْبَرُوا مَا تَكْحَرُونَ	Bu ‘avreti almak iyi degildir
96 قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ	Bu kocalıkda bir kuvvetli oğlun olur
97 فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا	Bu vaktde pâdişâh delil yokdur
98 فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ	Bu köle şatılır ve azâd olursun
99 وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً	Bu mestûrı al ki mübârekdir
100 بَوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ	Bu köy iyidir ve alması evlâdır
101 لَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْبِشِرُوا	Ğam getirme ‘âkıbeti hayırdır
102 فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعُرْمِ	Bu huşûmetde hayr göresin
103 فَحَثِيُوا بِالْحَسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوْهَا	Bu borcu vermek iyidir
104 وَبَيْنَنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا	Bu köleyi almak murâdın iledir

[7b]

Sûretü Tevbe

105 وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَمَهُمْ فِي رَبِّهِمْ	Bu töhmet toğrı ve girçekdir
106 يُمِدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ	Bu nuşret ve zafer delilidir
107 إِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا	Ümîd ve hâcetiñ tamâmıyla revâ ola
108 لَهُمْ قُلُوبٌ يَغْفُلُونَ بِهَا	‘İlm ve edeb öğrenmez lâkin zâhid olur
109 وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ	Murâdın üzre ‘ahde vefâsı olmaz
110 هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٍ	Bu ‘avreti istemek olur ve mübârekdir
111 وَبَيْنَ شُهُودًا وَمَهْدَتْ لَهُ	Seniñ bâkî ve şâbit oğlun bir dahı olur
112 قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ	Elbette mülk ve ‘izzet ve mansıb bulursuñ
113 اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ	Bu köle seniñ murâdın üzre şatılır
114 وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ	Bu atı al ki beğâyet mübârekdir

[8a]

92 'Ucibu da 'veta da 'i za de 'ani: ...bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm... Bakara 2/186.

93 Ve 'allem adamel esmae kulleha: Allah, Adem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti... Bakara 2/31.

94 Vellezine hum li emanatihim ve 'ahdihim: Onlar emanetlerini ve verdikleri sözü gözeten kimselerdir. Mearic 70/32.

95 Ve la tenkihü ma nekaha aba 'ukum: ...artık babalarınızın evlendiği (kadınlarla) evlenmeyin... Nisa 4/22.

96 Kalet ya veyleta e'elidu ve ene 'ecuzun: ...Vay başıma gelenler! Ben bir kocakarı iken çocuk mu doğuracağım...? Hud 11/72.

97 Fe men yemliku minallahi şey'en: ...Allah'a karşı kim ne yapabilir...? Maide 5/17. Metinde ayetin başlarındaki "fe men" yerine, "la" yazılmıştır.

98 Fe tahriru rakabetin mu 'minetin: ...bir mümin köleyi azat etmesi... Nisa 4/92.

99 Ve inne lekum fil en 'ami le 'ibre: Şüphesiz hayvanlarda da sizin için bir ibret vardır... Nahl 16/66.

100 Bi vadin gayri zi zer'in 'inde: ...yanında ekin bitmez bir vadiye (yerleştirdim)... İbrahim 14/37. Metinde ayetin sonlarındaki "inde" yerine, "indeke" yazılmıştır.

101 Ella tehafu ve la tahzenu ve ebşiru: ...korkmayın ve üzülmeyin, sevinin... Fussilet 41/30.

102 Fasbir kema sabere ulul 'azmi: O halde yüksek azim sahibi peygamberlerin sabretmesi gibi sabret... Ahkaf 46/35.

103 Fe hayyu bi ahsene minha ev rudduha: ...ondan daha güzeliyle veya aynı selamla karşılık verin... Nisa 4/86.

104 Ve beneyna fevkakum seb'an şidada: Üstünüze yedi sağlam gök bina ettik. Nebe 78/12.

105 Vertabet kulubuhum fe hum fi reybihim: ...kalpleri şüpheye düşüp kendileri de o şüphelerinin içinde... Tevbe 9/45.

106 Yumdidikum rabbukum bi hamseti alafin: ...Rabbiniz nişanlı beş bin (melekle) size yardım eder... Al-i İmran 3/125.

107 İn ted'uhum illel huda la yesme'u: Eğer onları doğru yola çağırırsanız işitmezler... Araf 7/198. Metinde ayetin ortalarındaki "illel huda" yazılmamıştır.

108 Lehum kulubun ya 'kulune biha: ...onların düşünecek kalpleri onunla... Hac 22/46. Metinde ayetin ortalarındaki "kulubun" ifadesinden sonra "la" yazılmıştır.

109 Ve ma vecedna li ekserihim min 'ahdin: Biz onların çoğunda, sözünde durma diye bir şey bulmadık... Araf 7/102.

110 Hunne libasun lekum ve entum libasun: ...Onlar size örtüdürler, siz de onlara örtüsünüz... Bakara 2/187.

111 Ve benine şuhuda, ve mehdedu lehu: Ona (bol mal) ve göz önünde duran oğullar (verdim). Kendisine alabildiğine imkânlar (sağladım). Müddesir 74/13-14.

112 Kulillahumme malikel mulki: De ki: Ey mülkün sahibi olan Allah'ım...! Al-i İmran 3/26.

113 İ'melu ma ş'i 'um innehu bima ta 'melune: ...Dilediğiniz yapın. Şüphesiz o yaptıklarınızı hakkıyla (görmektedir). Fussilet 41/40.

114 Ve zellelnaha lehum fe minha rakubuhum: Biz o hayvanları kendilerine boyun eğdirdik. Onlardan bir kısmı binekleridir... Yasin 36/72.

115	أَنْهَارٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ آسِينِ	Bu köy hoş ve abâdandır
116	فَقَدَّ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى	Bu işiñ 'âkıbeti iyi ve seniñ murâdın üzre olur
117	وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ	Bu huşûmetiñ encâmı şulh olur
118	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ	Bu borcu hâcet vaqti yine verir
119	فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ	Bu binâyı yapmağdan şabr iyidir

Sûretü Yûnus

120	وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ	Bu işiñ girçek ve doğrudur
121	سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ	Bu töhmet bu şahşdan yalandır
122	مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ	Seniñ için bu işde ululuk yokdur
123	فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا	Bârî te'âlâ seniñ hâcetiñe vefâ eder
124	وَعَلَّمْنَاهُ صِنْعَةَ لُبُوسٍ	Bu âdem 'ilm ve hikmetde zîrek olur
125	الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ	Vefâyı yerine getire hilâf etmeye
126	وَلَيْسَتَعْظِيمِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا	Bu 'avreti isteme başkasıñ iste
127	قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا غُلَامٌ وَأَسْرُوهُ	Bir müzekker ve mübârek evlâdın olur
128	لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ	Bu vaqt ululuk eliñe gelmez
129	لَا يَنَالُونَ مِنْ عُدُوِّ نَبِيًّا	Bu köleyi şatmak evlârdır
130	وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ	Bu at alınmak gerekdir ve mübârekdir
131	وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي	Bu köyüñ fâ'idesi yokdur alma
132	وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ	Bu işiñ 'âkıbeti hîc yokdur
133	فِيمَا مَنَّا بَعْدُ وَإِنَّا فِدَاءٌ	Bu huşûmetde zafer seniñdir
134	إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ	Bu borcu al ve ver

[8b]

Sûretü'r-Ra'd

135	وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ	Bu sefer düz yerde olur
136	وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي	Bu dostluk iyidir iki taraftan
137	وَلَوْ رَجَمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ	Bu ğamdan tamâmıyla tîz halâş ola

[9a]

¹¹⁵ Fiha enharun min ma'in gayri asin: ...orada bozulmayan su ırmakları... Muhammed 47/15. Metinde ayetin başlarında, "Fiha", yerine "Ye" yazılmıştır.

¹¹⁶ Fe kadistemseke bil 'urvetil yuska: ...kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapımıştır... Bakara 2/256; Lokman 31/22.

¹¹⁷ Ye asleha fe la hayfun 'aleyhim: ...kendini düzeltirse onlara korku yoktur... Enam 6/48. Metinde ayetin başındaki "ve" yerine "fe" yazılmıştır.

¹¹⁸ Ya eyyuhellezine ameni iza tedayentum: Ey iman edenler! Belli bir süre için birbirinize... Bakara 2/282.

¹¹⁹ Fe hasefna bihi ve bidarihil arda: Sonunda onu da sarayımı da yerin dibine batırdık... Kasas 28/81.

¹²⁰ Ye levittebe 'al hakku ehva 'ehum: Eğer hak onların arzularına uysaydı... Müminun 23/71.

¹²¹ Subhaneke haza buhtanun 'azim: "...Seni eksikliklerden uzak tutarız Allah'ım. Bu çok büyük bir iftiradır" (deseydiniz ya)... Nur 24/16.

¹²² Ma lekum min dunillahi min veliyyin: ...sizin için Allah'tan başka ne bir dost... Bakara 2/107.

¹²³ Fe hel vecedtum ma va 'ade rabbukum hakka: ...Siz de Rabbinizin vadettiğini gerçek buldunuz mu...? Araf 7/44.

¹²⁴ Ye 'allemnahu san'ate lebusin: ...Bir de ona (Davud'a) zırh yapma sanatını öğrettik... Enbiya 21/80.

¹²⁵ Ellezine yufune bi 'ahdillahi: Onlar Allah'a verdikleri sözü yerine getiren... Rad 13/20. Metinde ayetin ortalarındaki "yufune" yazılmamıştır.

¹²⁶ Velyesta 'fifillezine la yecidune nikahan: Evlenmeye gücü yetmeyenler de iffetlerini korusunlar... Nur 24/33.

¹²⁷ Kale ya buşra haza gulam, ve eserruhu: ...Dedi ki: Müjde! İşte bir oğlan! dedi... Yusuf 12/19.

¹²⁸ La yemlikune miskale zerretin fis semavati: ...Göklere (ve yerde) zerre kadar bir şeye sahip değillerdir... Sebe 34/22.

¹²⁹ La yenalune min 'aduvvin neylen: ...düşmana karşı herhangi bir başarı kazanmaları gibi hiçbir olay yoktur ki... Tevbe 9/120.

¹³⁰ Ye lekum fiha cemalun hine turihune: Onları akşamleyin getirirken (sabahleyin salıverirken de) sizin için bir güzellik vardır. Nahl 16/6.

¹³¹ Ye lekad atev 'alel karyetilleti: Ant olsun senin kavmin (bela yağmuruna tutularak yok edilen) kente uğramışlardır... Furkan 25/40.

¹³² Ye kadimna ila ma 'amilu min 'amelin: Onların yaptıkları bütün amellerine yöneldik... Furkan 25/23.

¹³³ Fe imma mennen ba'du ve imma fidaen: ...(esirleri) ya karşılıksız ya da fidye karşılığı salıverin... Muhammed 47/4.

¹³⁴ İne rahmetallahı karibun: ...Şüphesiz, Allah'ın rahmeti (iyilik edenlere) çok yakındır. Araf 7/56.

¹³⁵ Ye huvellezi meddel arda ve ce'ale: O, yeri yayıp döşeyen yaratandır... Rad 13/3.

¹³⁶ Ye elkaytu 'aleyke mehabbeten minni: ...tarafımızdan bir sevgi bırakmıştım. Taha 20/39.

¹³⁷ Ye lev rahimnahum ve keşefna ma bihim: Biz onlara merhamet edip başlarına gelen zararı giderseydik... Müminun 23/75.

138	إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلُ	Bu haber toğrı ve bî-gümândır	
139	فَبِرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا	Bu söz bu şahşdan yalandır	
140	إِن يَتَصَرَّكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ	Nuşret ve zafer bularsın şükr eyle	
141	فِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُكُمْ	Bu ümîd ve hâcet ile sevinirsin	
142	وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً	Bu şahş ‘ilm öğrenmede kâhildir	
143	ذَلِكَ وَعَدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ	Elbette bu şahş vefâyı yerine getirir	
144	إِن طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَيِّدَهُ	Bu ‘avreti iste ve şâlih olur	
145	يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاءً وَيَهَبُ	Bu şahş için evlâdlar çok olur	
146	إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ	Pâdişâhlık ve ‘aziz ve halifelikler bularsın	
147	وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ	Bu atı şatmağdan peşimân olursun	
148	أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ	Bu köyden fâ’ide çok hâşıl olur	[9b]
149	جَنَاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ	Bu atı al ki iyidir	

Sûretü İbrâhîm

150	أَجْتَبْتُ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ	Bu gâyib çok dolaşa âhir gelmeye	
151	أَنَا نَائِي الْأَرْضِ نَنْقُصُهَا	Bu sefer gic olur âhir muradına erişir	
152	يُجِبُونَهُمْ كِتَابَ اللَّهِ وَالَّذِينَ	Bu dostluk iki taraftan olur	
153	أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ	Bu çetinlikden halâş olursun âhir	
154	كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ	Bu haberi bu sözi kendülerinden düzmüşler	
155	إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا	Bu şahşsa bu söz töhmetdir	
156	أَلَا إِنَّ جُزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ	Bârî te‘âlâ saña nuşret ve zafer verir	
157	إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ	Bu ümîd [ü] hâcetiñ tîz revâ olur	
158	رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي	Bu ricl zîrek ola ve ‘ilm öğren	
159	وَأِذْ رَأَيْتُ النَّارَ يَخْرُجُ مِنَ الْفُجَارِ	Vefâdâr ve sırdâş ola	[10a]
160	فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا	Bu ‘avreti iste ve iyidir	

¹³⁸ İnnehu le kavluñ fasl, Ve ma huve bil hezl: Şüphesiz o Kur’an, hak ile batılı ayırt eden bir sözdür. O boş bir söz değildir. Tarık 86/13-14.

¹³⁹ Fe berre ‘ehullahu mimma kalu: ...Allah onu onların dediklerinden temiz çıkarmıştı... Ahzab 33/69.

¹⁴⁰ İn yansurkumullahu fe la galibe lekum: Allah size yardım ederse, sizi yenecek yoktur... Al-i İmran 3/160.

¹⁴¹ Fiha ma teştehi enfusukum: ...orada canlarınızın çektiği her şey var... Fussilet 41/31.

¹⁴² Ve ce ‘alna ala kulubihim ekinneten: ... (Onu anlamamaları için) kalbleri üzerine perdeler (gereriz)... Enam 6/25.

¹⁴³ Zalike va ‘dun gayru mekzub: ...işte bu, yalanlanmayacak bir tehdittir. Hud 11/65.

¹⁴⁴ İn tallakakunne en yubdilehu: Eğer o sizi boşarsa, (Rabbi ona)... Tahrim 66/5.

¹⁴⁵ Yehebu li men yeşau inasen ve yehebu: ...dilediğine kız çocukları (dilediğine erkek çocukları) verir. Şura 42/49.

¹⁴⁶ İnna ce ‘alnake halifeten fil ardi: ...gerçekten biz seni yeryüzünde halife yaptık.... Sad 38/26.

¹⁴⁷ Ve eserrun nedamete lemme re ‘evul ‘azab: ...azabı gördüklerinde için için derin bir pişmanlık duyarlar... Yunus 10/54.

¹⁴⁸ E lem terev ennellahe sehmare lekum: Allah’ın her şeyi sizin hizmetinize boyun eğdirdiğini görmediniz mi...? Lokman 31/20.

¹⁴⁹ Cennatun tecri min tahtihel enharu: ...içinde ırmaklar akan cennetler... Al-i İmran 3/15.

¹⁵⁰ Uctusset min fevkal ardi: ...yerden koparılmış, ayakta durma imkânı olmayan... İbrahim 14/26.

¹⁵¹ İnna ne ‘til arda nenkusuha: ...bizim yeryüzüne gelip onu etrafından eksilttiğimizi... Rad 13/41; Enbiya 21/44.

¹⁵² Yuhıbbunehum ke hubbillahi vellezine: ... (onları) Allah’ı severcesine severler... Bakara 2/165.

¹⁵³ Ev yu ‘idukum fi milletihim: ...yahut kendi dinlerine döndürürler... Kehf 18/20. Metinde ayetin sonlarındaki “milletihim” yerine, “milletikum” yazılmıştır.

¹⁵⁴ Keburet kelimeten tahrucu min efvâhîhim: ...Ne büyük bir söz bu ağızlarından çıkan...! Kehf 18/5.

¹⁵⁵ İnne ba ‘daz zanni ismun ve la: ...Çünkü zannın bir kısmı günahır... Hucurat 49/12. Metinde ayetin sonlarındaki “ve la” yerine, “fela” yazılmıştır.

¹⁵⁶ E la inne hizbullahi humul muflihun: ...Allah’ın tarafında olanlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Mücadele 58/22.

¹⁵⁷ İnne fi haza le belagan li kavmin ‘abidin: Şüphesiz bunda Allah’a kulluk eden bir toplum için yeterli bir mesaj vardır. Enbiya 21/106. Metinde ayetin sonlarındaki “‘abidin” yerine, “yu ‘minun” yazılmıştır.

¹⁵⁸ Rabbışrah li sadri, ve yessir li emri: (Musa dedi ki) Rabbim gönlüme ferahlık ver. İşimi bana kolaylaştır. Taha 20/25-26.

¹⁵⁹ Ve ibrahimellezi veffa: ...Allah’ın emirlerini bütünüyle yerine getiren İbrahim’in... Necm 53/37.

¹⁶⁰ Fe lemme kada zeydun minha veteran: ...Zeyd eşinden yana isteğini yerine getirince (eşini boşayınca)... Ahzab 33/37.

161	قَالَ رَبِّ اَنَّى يَكُونُ لِي	Bu oğlun zâhid ve mübârekdir
162	جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا	Bârî te'âlâ saña ni'met ve ululuk verir
163	يٰٓا لَيْتَ بَنِي وَتَيْبَتِكَ	Bu köleyi şat ki kötüdür
164	وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يٰٓأَتَيْنِ	Bu atın canı mübârekdir al

Sûretü'l-Hicr

165	وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعٰيِشَ	Bu beşâretde nef' çokdur
166	وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِيْنَةِ يَسْتَبْشِرُونَ	Bu gâyib sevinerek hânesine gele
167	فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ	Bu seferden geri gele çok ni'met ile
168	أَبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا	Bu dostluğdan hâzer etmek gerekdir
169	وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَىٰ	Bu sözün kırtuluşa âşikâredir
170	يُقُولُونَ نُؤْمِنُ مِنْ بَعْضِ	Bu sözün ba'zısı toğrı ve ba'zısı yalandır
171	وَيُخْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ	Bu töhmet toğrı olmaz lâkin yâ şâd olur
172	مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ بَلَّ هُمْ	Cenge duruş tâ zafer bulasın
173	قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ	Bu ümîd ve hâcete tamâmıyla eresin
174	وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ	Bu şahş 'ilm ögrene lâkin zahmet çeke
175	إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ	Bu şahş vefâli ve şâlihdır
176	وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ	Bu 'avret şâliha ve sa'iddir
177	وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمْ الْبَاقِينَ	Oğlun ve torunuñ çok ola
178	هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَٓةً	'Ömrün uzun pâdişâhlık bulursun
179	فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيْلًا	Bu köleyi şatmada şabr gerekdir

[10b]

Sûretü'n-Nahl

180	أَيُّنَ شُرَكَائِي الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ	Bu mişilli şirkette fâ'ide çokdur
181	فَمَا رِبْحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا	Bu ticâretten ziyân göre
182	فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً	Bu gâyib giç gelir belki gelmeye

[11a]

¹⁶¹ Kale rabbi enna yekunu li: ...dedi ki: "Ey Rabbim! Nasıl olabilir...?" Al-i İmran 3/40.

¹⁶² Ce'alna lekum 'aleyhim sultanen: ...bunlara karşı size apaçık bir yetki (verdik). Nisa 4/91. Metinde ayetin başında "ve" yazılmıştır. Ayrıca metinde ayetin ortalarındaki "lekum" yazılmamıştır.

¹⁶³ Ya leyte beyni ve beyneke: ...keşke benimle senin aranda... Zuhruf 43/38.

¹⁶⁴ Ve ala kulli damirin ye'tine: ...yorgun develer üzerinde sana (gelsinler)... Hac 22/27.

¹⁶⁵ Ve ce'alna lekum fiha me'ayişe: ...orada sizin için geçimlikler meydana getirdik... Hicr 15/20; Araf 7/10.

¹⁶⁶ Ve ca'e ehlu medineti yestebşirun: Şehir halkı sevinerek geldiler. Hicr 15/67.

¹⁶⁷ Fesihi fil ardi erbe'ate eşhurin: Yeryüzünde dört ay daha dolaşın... Tevbe 9/2.

¹⁶⁸ Aba'uhum la ya'kulune şey'en: ...ataları bir şey anlamayan... Bakara 2/170. Metinde ayetin başlarındaki "aba'uhum" yerine, "kulubuhum" yazılmıştır.

¹⁶⁹ Ve kad eflehal yevme menista'la: ...Bugün üstün gelen mutlaka başarıya ulaşmıştır. Taha 20/64.

¹⁷⁰ Yekulune nu'minu bi ba'din: ...(Peygamberlerin) kimine inanırız derler... Nisa 4/150.

¹⁷¹ Ve yahlifune 'alel kezibi: ...yalan yere yemin ederler. Mücadele 58/14.

¹⁷² Ma lekum la tenasarun, bel humul: Onlara, "Ne diye yardımlaşmıyorsunuz?" denir. Hayır, onlar... Saffat 37/25-26.

¹⁷³ Kad utite su'leke ya Musa: (Allah) şöyle dedi: "İstediğin sana verildi ey Musa!" Taha 20/36.

¹⁷⁴ Ve tabe'allahu 'ala kulubihim: ...Allah da kalplerini mühürledi... Tevbe 9/93.

¹⁷⁵ İnnahu kane sadikal va'di: ...Şüphesiz o, sözünde duran bir kimse idi... Meryem 19/54.

¹⁷⁶ Ve enkihul eyama minkum ves salihine: Sizden bekar olanları iyi olanlarla evlendirin... Nur 24/32. Metinde ayetin başlarındaki "ve" yerine, "fe" yazılmıştır.

¹⁷⁷ Ve ce'alna zurriyyetuhu humul bakin: Onun neslini yeryüzünde kalanlar kıldık. Saffat 37/77.

¹⁷⁸ Huvellezi ce'alekum hala'ife: O (Allah), sizi (yeryüzünde) halifeler yapan... Enam 6/165.

¹⁷⁹ Fasbir sabren cemila: Sen güzel bir şekilde sabret. Mearic 70/5.

¹⁸⁰ Eyne şureka'iyellezine kuntum tez'umun: ...Hani benim var olduğunu iddia ettiğiniz ortaklarım...? Kasas 28/62-74. Metinde ayetin sonlarındaki "tez'umun" yerine, "tu'adun" yazılmıştır.

¹⁸¹ Fe ma rabihat ticaretuhum ve ma kanu: ...alışverişleri onlara kâr getirmemiş, (doğru yolu) bulamamışlardır. Bakara 2/16.

¹⁸² Fe la yestetü'ne tavsiyeten: Artık ne birbirlerine tavsiyede bulunabilirler... Yasin 36/50.

183	فَانتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا	Bu seferden murâdı hâşıl olur	
184	فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ	Bu dostluk gönülde değil hâzer iyidir	
185	فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ	Bu gâmdan tîz necât bular	
186	فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ	Bu söz toğrıdır yalan degildir	
187	إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ	Bu töhmet tîz toğrı olur	
188	جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ	Bu cengde düşmen saña gâlib olur	
189	فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ	Ümîd ve hâcetiñ tamâmıyla revâ ola	
190	لَيَنْتَفَعَهُوا فِي الدِّينِ	‘İlm-i hikmetden bil ki mahrûm olmazsın	
191	الَّذِينَ يُؤْتُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ	Bu şahş ‘ahdine vefâ ede	
192	لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ	Bir sâliha ve zâhid ‘avret isteye	
193	وَيُؤْمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيَنْبِيئِ	Evlâdı ve mâlı çok ola	[11b]
194	تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ	Eylik eyle pâdişâhlık ve memlekete nâ’il olursun	
Sûretü Benî İsrâ’îl			
195	ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ	Çuvveti ve mâlı çokdur	
196	وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا	Bu şirketde fâ’iden nihânsız olur	
197	وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ	Bu bâzırgânlıkta mâlı çok bularsın	
198	فَمَكَتْ غَيْرَ بَعِيدٍ	Bu gâ’ib için gelmek yakındır	
199	إِنِّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ	Bu seferde çok eglendir ‘âkıbet gelir	
200	مَوْدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا	Bu dostluk iki taraftan olur	
201	يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ	Bu söz sertlik ve zağmetlik aparır	
202	بَلْ هُوَ كَذَابٌ أَثِيرٌ	Bu haberler tamâm kizbdirler	
203	وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ	Bu töhmet tîz toğrı olur	
204	يَوْمَ تُولُون مُدْبِرِينَ	Bu husûmetde düşmen merkeb gibi olur	[12a]
205	إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ	Bu ümîd ve hâcetiñ ba’zısı revâ olur	

¹⁸³ Fenteşiru fil ardi vebtegu: ...yeryüzüne dağılın ve arayın... Cuma 62/10.

¹⁸⁴ Fe sefve ye tillahu bi kavmin: ...Allah (onların yerine) öyle bir topluluk getirir ki... Maide 5/54. Metinde ayetin sonundaki “bi kavmin” yerine, “bi emrihi” yazılmıştır.

¹⁸⁵ Fe lehum ecruhum ‘inde rabbihim: ...Rablerinin katında mükafat vardır... Bakara 2/62.

¹⁸⁶ Fe ve rabbis sema’i vel ardi: Göğün ve yerin Rabbine ant olsun ki... Zariyat 51/23.

¹⁸⁷ İn yesrik fe kad sereka: Eğer o çalmışsa, (daha önce) kardeşi de çalmıştı... Yusuf 12/77.

¹⁸⁸ Ca’et rusulu rabbina bil hakk: ...Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirmişler... Araf 7/43. Metinde ayetin başlarındaki “câet” yerine “innâ” yazılmıştır.

¹⁸⁹ Fe yenkalibu haibin: ...umutsuz olarak dönüp gitsinler diye... Al-i İmran 3/127.

¹⁹⁰ Li yetefekkahu fid dini: ...din konusunda köklü ve derin bilgi sahibi olmak için... Tevbe 9/122.

¹⁹¹ Ellezine yufune bi ‘ahdillahi: Onlar, Allah’a verdikleri sözü yerine getiren... Rad 13/20.

¹⁹² La cunaha ‘aleykum in tallaktumun nisa’e: (Kendilerine el sürmeden ya da mehir belirlemeden) kadınları boşarsanız size bir günah yoktur... Bakara 2/236. Metinde ayetin sonlarındaki “nisa’e” yerine, “hunne” yazılmıştır.

¹⁹³ Ve yumdidkum biemvalin ve benine: Sizi mallarla, oğullarla desteklesin... Nuh 71/12.

¹⁹⁴ Tu’til mulke men teşa’u: ...sen mülkü dilediğine verirsin... Al-i İmran 3/26.

¹⁹⁵ Summe rededna lekumul kerrete: Sonra (onlara karşı) size tekrar (egemenlik) verdik... İsrâ 17/6.

¹⁹⁶ Ve kalelezine eşreku: (Allah’a) ortak koşanlar dediler ki... Nahl 16/35.

¹⁹⁷ Yallahu faddale ba’dakum ‘ala ba’dın: Allah, (rızk konusunda) kiminizi kiminizden üstün kıldı... Nahl 16/71.

¹⁹⁸ Fe mekese gayre ba’idin: (Derken Hüdhüd) çok beklemedi, çıkageldi... Neml 27/22.

¹⁹⁹ İnneha muharremetun ‘aleyhim erba’ine: ...orası onlara kırk yıl haram kılınmıştır... Maide 5/26.

²⁰⁰ Meveddete beynikum fil hayatid dünya: ...dünya hayatına mahsus bir sevgi uğruna... Ankebut 29/25.

²⁰¹ Yuda ‘afu lehumul ‘azab: ...azap onlar için kat kat arttırılacaktır... Hud 11/20.

²⁰² Bel huve kezzabun eşir: ...o yalancının, şımarığın biridir. Kamer 54/25.

²⁰³ Ves sarikatu ves sarikatu: ...hırsız erkek ile hırsız kadının... Maide 5/38.

²⁰⁴ Yevme tuvellune mudbirin: ...arkanıza dönüp kaçmaya çalışacağınız günden... Mümin 40/33.

²⁰⁵ İnne fi haza le belagan li kavmin: Şüphesiz bunda (Allah’a kulluk eden) bir toplum için yeterli bir mesaj vardır. Enbiya 21/106.

206 الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ	Tefsîr ve Kır'ân ögren
207 الَّذِينَ يَنْفُسُونَ عَهْدَ اللَّهِ	Bu 'ahde vefâ itmez hilâf eder
208 نَسَاؤُكُمْ حَزَتْ لَكُمْ	Bu 'avreti taleb et iyidir
209 أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ لِأَهَبَ لَكَ	Bu oğlan 'âlim ve zâhid olur

Sûretü'l-Kehf

210 أَن يُبْلَعَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا	Bağlanmış işiñ güşâde ola
211 قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا	Güçli olup rızık kâpısı saña açıla
212 وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدٌ	Bu şirket hatarlıdır
213 وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ	Bu ticâretde fâ'ide çokdur
214 ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا	Bu gâ'ib tiz murâdına erişe
215 أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً	Bu sefer mübârekdir tiz gelir
216 قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ	Bu dostluk lisân iledir kalb ile degildir
217 فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ	Bu gâmdan ve tarlıkdan tiz halâş olur
218 وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ	Bu haber yalandır inanma
219 الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا	Bu töhmetde bu şahş cürmsüzdür
220 وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ	Bu sene mübârekdesin nuşret bularsın
221 أَنِينَا لَمَرْدُودُونَ فِي الْخَافِرَةِ	Bu ümîd ve hâcetiñ revâ olmaz
222 فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ	'İlm ve hikmet bilmesini öğrenirsin
223 فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ	Oğlun 'ahd ve vefâyı bozar
224 خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا	Bu 'avret murâdın üzre istenir

[12b]

Sûretü Meryem

225 وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا	Bu itik tamâmıyla bulunur
226 فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ	Bu günden şöña işiñ güşâde olur
227 وَتُجِيبُونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا	Güci ve mâli çok olasına delîldir
228 لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ	Bu şirketi sen edebilmezsin

[13a]

²⁰⁶ Er Rahman, 'allemel Kur'an: Rahman, Kur'an'ı öğretti. Rahman 55/1-2.

²⁰⁷ Ellezine yenkudune 'ahdallahî: Onlar, Allah'a verdikleri sözü bozan... Bakara 2/27.

²⁰⁸ Nisa 'ukum harsun lekum: Kadınlarınız sizin ekinliğinizdir... Bakara 2/223.

²⁰⁹ Ene resulu rabbiki li ehebe leki: ...ben ancak Rabbinin elçisiyim, (sana tertemiz bir çocuk) bağışlamak için... Meryem 19/19.

²¹⁰ En yebluga eşuddehuma ve yestahrica: ...onların olgunluk çağına ulaşmalarını ve (Rabbinden bir rahmet olarak definelirini) çıkarmalarını... Kehf 18/82.

²¹¹ Kad ahsenallahu lehu rızka: ...Allah gerçekten ona güzel bir rızık vermiştir. Talak 65/11.

²¹² Ve la yuşrik bi 'ibadeti rabbihi ehada: ...Rabbine ibadette kimseyi ortak koşmasın. Kehf 18/110.

²¹³ Vallahu yuda 'ifu li men yeşa'u: ...Allah dilediğine kat kat verir... Bakara 2/261.

²¹⁴ Irci'u ila ebikum fe kulu: Siz babanıza dönün ve deyin ki... Yusuf 12/81.

²¹⁵ E lem tekun ardullahi vasi'aten: ...Allah'ın arzı geniş değil miydi...? Nisa 4/97.

²¹⁶ Kad bedetil bagda'u min efvahihi: ...Onların kinleri konuşmalarından apaçık ortaya çıkmıştır... Al-i İmran 3/118.

²¹⁷ Festecebna lehu ve necceynahu minel gamm: Biz de duasını kabul ettik ve kendisini kederden kurtardık... Enbiya 21/88.

²¹⁸ Vel afine anin nas: ...insanları affedenlerdir... Al-i İmran 3/134.

²¹⁹ Ellezine yeşirnel hayated dunya: ...dünya hayatını (ahiret hayatı karşılığında) satanlar... Nisa 4/74.

²²⁰ Ve kane hakkun 'aleyha nasrul mu'minin: ...müminlere yardım etmek ise üzerimizde bir haktır. Rum 30/47.

²²¹ E inna le merdudune fil hafireh: ...Biz gerçekten gerisin geriye eski halimize mi döndürüleceğiz? Naziat 79/10. Metinde ayetin başlarındaki "e" yerine "ve" yazılmıştır.

²²² Fe inneha la ta'mal ebsaru: ...gerçekte gözler kör olmaz... Hac 22/46.

²²³ Fe bima nakdihim misakahum: Verdikleri sağlam sözü bozmalarından... Nisa 4/155.

²²⁴ Halaka lekum min enfusikum ezvacen: ...sizin için türünüzden eşler yaratması... Rum 30/21.

²²⁵ Ve vehbna lehum min rahmetina: Onlara rahmetimizden bağışta bulunduk... Meryem 19/50.

²²⁶ Fe kad ca'ekumul feth: ...işte size fetih geldi... Enfal 8/19.

²²⁷ Ve tuhbunel male hubben cemma: Malı da pek çok seviyorsunuz. Fecr 89/20.

²²⁸ Lev kane fihima alihetun illallahu: Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı... Enbiya 21/22.

229	وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ	Bu ticâretde ziyân çokdur	
230	إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَرَأَاهُ قَرِينًا	Bu gâyib uzakdan yakından yirişir	
231	أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا	Bu sefer bu vaktde kötüdür	
232	وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ	Bu dostluk yek-dil ve pek cihet olur	
233	أَجْرًا نَأْمُ صَبْرًا مَا لَنَا	Bu vaktde olan zahmet giç kalır	
234	وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ	Bu haber toğrı ve girçekdir	
235	أَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ	Bu bühtân bu söz günahsızdır	
236	وَيَنْصُرْكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيمًا	Düşmâna zafer bularsın murâdın üzre	
237	لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ	Bu ümîd ve hâcete yirişesin âhîr	
238	وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ	‘İlm ve hikmet ve tefsîr öğrenirsin	[13b]
239	وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ	‘Ahd ve vefâyı yerine getire	

Sûretü Tâhâ

240	لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى	Bu guşşadan tîz halâş olursun	
241	بَشَرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ	Müjde saña bu itigi bularsın	
242	فَقَفَّحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ	Gâybden seniñ işiñ guşşade olur	
243	يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ	Bu vakt dürişlik vaktidür	
244	سَوَاءٍ سَوَاءٍ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلِ	Bu şirketde toğruluk iste ki fâ’ide bulasın	
245	وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ	Bu bâzîrgânlıkda nef^ çokdur	
246	أُولَئِكَ عَنْهَا مُنْعَدُونَ	Bu gâyibiñ gelmesi giç olur	
247	وَلَا تَمَشُ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا	Bu seferi itmek yegdir hazer et	
248	فَأَلْفَ بَيْنٍ قُلُوبِكُمْ	Bu dostluk ikisiniñ mâ-beyninde kalır	
249	نَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ	Bu tarlıktan tîz râhat bularsın	[14a]
250	لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ	Bu haber toğrıdır yalan degil	
251	وَوَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ	Bu töhmet bu şahşdan yalandır	

229 Vel asr, innel insane le fi husr: Ant olsun zamana ki, insan gerçekten ziyân içindedir. Asr 103/1-2.

230 Innehum yerevnehu ba’ida, ve nerahu kariba: Şüphesiz onlar o azabı uzak görüyorlar. Biz ise onu yakın görüyoruz. Mearic 70/6-7.

231 E lem tera illellezine haracu: ...terk edenleri görmedin mi...? Bakara 2/243.

232 Ve innehu li hubbil hayri le şedid: Hiç şüphesiz o, mal sevgisi sebebiyle çok katıdır. Adiyat 100/8.

233 Ecezi ‘na em saberna ma lena: ...sızsak da sabretsek de bizim için birdir... İbrahim 14/21.

234 Ve yuhikkullahu hakka bi kelimatihî: ...Allah, hakkı sözleriyle gerçekleştirecektir. Yunus 10/82.

235 Ene beriun mimma ta’ melun: ...ben de sizin yapmakta olduğunuz şeylerden uzağım. Yunus 10/41.

236 Ve yansurekallahu nasran ‘aziza: Allah sana şanlı bir zaferle yardım etsin. Fetih 48/3.

237 La buşra yevme izin lil mucrimine: ...işte o gün suçlulara hiçbir müjde yoktur... Furkan 25/22.

238 Ve yu ‘allimuke min te’vil ehadisi: ...sana (rüyada görülen) olayların yorumunu öğretecek... Yusuf 12/6. Metinde ayetin başlarındaki “Ve yu ‘allimuke” yerine, “Ve ‘allelnahu” yazılmıştır.

239 Ve lekad ‘ahidna ila ademe min kablu: And olsun bundan önce biz Adem’e emrettik... Taha 20/115.

240 La tehaf inneke entel a’la: ...Korkma! Çünkü sensin en üstün olan. Taha 20/68.

241 Beşşernake bil hakki fe la tekun: Biz sana gerçeği müjdeledik. Sakın (ümitsizlerden) olma... Hicr 15/55. Metinde ayetin başlarındaki “Beşşernake” yerine, “Le beşşernake” yazılmıştır.

242 Fe fetahna ebvabes sema’i bi ma’in: Biz de göğün kapılarını (dökülürcesine yağın) bir yağmurla açtık. Kamer 54/11.

243 Yahsebuhumul cahilu agniya’e: ...bilmeyen onları zengin sanır... Bakara 2/273. Metinde ayetin başlarındaki “yahsebuhum” yerine, “tahsebuhum” yazılmıştır.

244 Seva’un minkum men eserrel kavle: ...içinizden sözü gizleyen eşittir... Rad 13/10.

245 Ve inne leke le ecen gayre memnun: Şüphesiz sana tükenmez bir mükâfat vardır. Kalem 68/3.

246 Ula’ike anha mub’adun: ...işte bunlar cehennemden uzaklaştırılmışlardır. Enbiya 21/101.

247 Ve la temşîl ardi meraha: ...yeryüzünde böbürlenerek yürüme... Lokman 31/18.

248 Fe ellefe beyne kulubikum: ...O, kalplerinizi birleştirmişti... Al-i İmran 3/103.

249 Neccini min fir’avne ve amelihî: Beni Firavun’dan ve onun yaptığı işlerden kuru... Tahrim 66/11.

250 Li yuhikkal hakka ve yubtille batle: ...Allah’ın hakkı ortaya çıkarması ve batıl ortadan kaldırması... Enfal 8/8. Metinde ayetin başlarındaki “Li yuhikkal” yerine, “Ve yuhikkal” yazılmıştır.

251 Ve zanentum zannes sev’i: ...kötü zanda bulundunuz... Fetih 48/12.

252	فَرِيقًا تَقْتُلُونَ	Düşmen saña zafer bular ihtiyât et
253	وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَمُونَ أَنفُسَكُمْ	Seniñ ümmîd ve hâcetiñ tamâmıyla revâ ola
254	وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ	'İlmi çok bile

Sûretü Hacc-ı Mübârek

255	وَنَجِّنَاهُ مِنَ الْعَمِّ	Bu kulluğtan tiz hâlâş ola
256	وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ	Hâkim bu 'amelden belâ-yı 'azîm göre
257	وَلَلْبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ	İtmiş bir dağı eliñe girmez
258	وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ	Bağlı işleriñ güşâde olur
259	وَيَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ	Mâl ve ni'met bularsın bilmediğın yerde
260	بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ	Bu şirketde mâliñ ziyâde olur
261	فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ	Bu bâzirgânlığda ziyân çokdur
262	لَا يَبْثِنُ فِيهَا أَحْقَابًا	Bu gâyib çok eğlenir âhîr gelir
263	لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ	Bârî te'âlâ ikisiniñ mâbeynine dostluğ salar
264	وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا	Bu sefer gâyet iyidir
265	رِذْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ	Bu haber toğrıdır yalan degil
266	إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ	Bu işden toğrılığ gelir hâliyâ
267	وَجَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا	Bu töhmet bu şahşdan toğrı ve girçektir
268	سَبِيحُهُمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ	Düşmenleriñ tamâmıyla münhezim olurlar
269	لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا	Bu ümîd ve hâcetiñ tamâmıyla revâ ola

[14b]

Sûretü Enbiyâ

270	أَنْبَثْتَ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي	Ni'met çok ve narlı dağı ucuz olurlar
271	إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ	Bu 'amelde sultân iyilik görür
272	فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ	Bu zindândan tizlik ile kırtulur
273	لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ	Bu itik eliñe girmez
274	يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِيرٌ	Bu şirket zahmet ile olur

[15a]

²⁵² Ferikan taktulune ve te'sirune: ...bir kısmını öldürüyor, bir kısmını da esir alıyordunuz. Ahzab 33/26.

²⁵³ Ve lekum fiha ma teştehi enfusukum: ...orada canlarınızın çektiği her şey var... Fussilet 41/31.

²⁵⁴ Ve 'allemake ma lem tekun ta'lem: ...sana bilmediğın şeyleri öğretmiştir... Nisa 4/113.

²⁵⁵ Ve necceynahu minel gammı: ...ve kendisini kederden kurtardık... Enbiya 21/88.

²⁵⁶ Ve kem kasamna min karyetin kane: ...nice memleketleri kırıp geçirdik... Enbiya 21/11.

²⁵⁷ Ve le lebesna 'aleyhim ma yelbisun: ...yine içinde buldukları karmaşaya düşürmüş olurdık. Enam 6/9.

²⁵⁸ Ve lev fetahna 'aleyhim baben mines sema'i: ...Onlara gökten bir kapı açsak da... Hier 15/14.

²⁵⁹ Ve yerzukhu min haysu la yahtesib: Onu beklemediği yerden rızıklandırır... Talak 65/3.

²⁶⁰ Bel yedahu mebsutatani: ...Hayır onun iki eli de açıktır... Maide 5/64.

²⁶¹ Fe ma teziduneni gayre tahsir: ...zarara uğratmaktan başka bana katkınız olmaz. Hud 11/63.

²⁶² Labisine fiha ahkaba: ...içinde çağlar boyu kalacakları... Nebe 78/23.

²⁶³ Lev enfakte ma fil ardi: ...şayet yeryüzündeki şeyleri tümüyle harcasaydın... Enfal 8/63.

²⁶⁴ Ve men yahruc min beytihi muhaciran: ...Kim (Allah'a ve peygamberine) hicret etmek amacıyla evinden çıkar da... Nisa 4/100.

²⁶⁵ Zidnahum 'azaben fevkal 'azabi: ...azaplarının üstüne azap ekleriz... Nahl 16/88.

²⁶⁶ İmne haza le huve hakkul yakin: Şüphesiz bu kesin gerçektir. Vakıa 56/95.

²⁶⁷ Ve cehadu biha vesteykanetha: ...kesin olarak bildikleri hâlde inkar ettiler... Neml 27/14.

²⁶⁸ Se yuhzemul cem'u ve yuvelluned dubur: O topluluk yakında bozguna uğrayacak ve arkalarını dönüp kaçacaklardır. Kamer 54/45.

²⁶⁹ Len tenalul birre hatta tunfiku: ...Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz... Al-i İmran 3/92.

²⁷⁰ Enbetet seb'a senabile: ...yedı başak bitiren... Bakara 2/261. Metinde ayetin başına "ve" eklenmiştir.

²⁷¹ İn uridu ille ıslaha: ...(sizi) düzeltmek istiyorum... Hud 11/88.

²⁷² Fe hallu sebilehum, innallahe: ...kendilerini serbest bırakın. Şüphesiz Allah... Tevbe 9/5.

²⁷³ La yenfa'u malun ve la benun: ...ne mal fayda verir ne oğullar. Şuara 26/88.

²⁷⁴ Yekulul kafirune haza yevmun 'asir: ...kâfirler, "Bu zor bir gün" derler. Kamer 54/8. Metinde ayet, "yevmun asirun 'alel kâfirin" şeklinde geçmektedir.

275	يُرْزُقُونَ فَرَجِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ	Güçlü olup helâl mâl rızık ola saña	
276	أَنْتُمْ وَمَنْ تَتَّبِعُكُمَا الْغَالِبُونَ	Bu şirketten ikisi dahı fâ'ide göre	
277	فَيُضَاعَفُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً	Bu bâzırgânlıktan çok fâ'ide göre	
278	أَجْرًا حَسَنًا مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا	Bu seferde çok eglene ve geri yerine gele	
279	وَإِذَا لَا يَلْتَبِتُونَ خِلَافَكَ	Bu gâyib hac eder ve geri gelir	
280	هَذَا نَتْمٌ أَوْلَاءٌ تُحِبُّونَهُمْ	Dostluk iki taraftan ola	
281	فَحَقِّقْ عَلَيْهَا الْقَوْلُ	Bu haber nefsü'l-emrdir bil	
282	الْحُمْدُ لِلَّهِ الَّذِي آدَّهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ	Gam yeme bu zahmetinden tîz halâş olursun	
283	مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ	Bu töhmetlenmiş bî-cürm ve bî-günâhdır	[15b]
284	لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ	Nuşret ve zafer bulup murâdıña erişirsin	

Sûretü Hûd

285	وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا	Zahmet ve meşakketden kurtulursun	
286	الْمِ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ	Bu haber toğrı olmasında şekk yokdur	
287	يُظَنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ	Bu töhmet yalandır hazer yegdir	
288	إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ	Bu cengde fetih ve nuşret seniñdir	
289	إِنَّهُ لَا يَأْتِيَنَّكَ مِنَ رُوحِ اللَّهِ	Bu ümîd ve hâcetiñ tamâmıyla revâ ola	
290	وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا	'İlm ve hikmet az öğrenir	
291	كَبِيرٌ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ	Fi'le ve kavle söz dutmaz	
292	وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ	Bu 'avreti iste mübârekdir	
293	لَا تَوَجَّلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ	Bu kıtlu oğlun olur sevinirsin	
294	رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا	Memlekete ve 'imârete nâ'il olursun	[16a]
295	وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ	Bu köleyi almağda fâ'ide olmaz	
296	كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ	Bu köy eger alırsan tîz harâb olur	
297	وَتَحْمِلِ أَثْقَالَكُمْ إِلَى بَلَدٍ	Bu atı al ki iyidir	

²⁷⁵ Ferihine bi ma atahumallahu : ...Allah'ın lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini... Al-i İmran 3/170. Metinde ayet "Yurzekune bi ma atihumallahu" şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁶ Entuma ve menittebe'akumel galibun: ...Siz ve size uyanlar galip gelecek olanlardır... Kasas 28/35.

²⁷⁷ Fe yuda 'ifehu lehu ed'afen kesirah: ... (Allah) o borcu kendisine kat kat ödese... Bakara 2/245.

²⁷⁸ Ecren hasena, makisine fihi ebeda: ...içlerinde ebedî olarak kalacakları güzel bir mükâfat ile... Kehf 18/2-3.

²⁷⁹ Ve ize la yelbesune hilafake: ...senin ardından orada pek az kalırlardı. İsra 17/76.

²⁸⁰ Ha entum ula' i tuhibbunehum: İşte siz öyle kimselersiniz ki, onları seversiniz... Âl-i İmran 3/119. Metinde ayetin sonralarındaki "tuhibbunehum" yerine, "yuhibbunehum" yazılmıştır.

²⁸¹ Fe hakka 'aleyhel kavlu: ...böylece o memleket hakkındaki hükmümüz gerçekleşir de... İsra 17/16. Metinde ayetin ortalarındaki "aleyhel" yerine, "aleyhimul" yazılmıştır.

²⁸² Hamdu lillahillezi ezhebe 'annel hazen: ...hamd bizden hüznü gideren Allah'a mahsustur... Fâtır 35/34.

²⁸³ Ma lehum bihi min 'ilmin ve la li aba'ihim: Bu konuda ne kendilerinin, ne atalarının hiçbir bilgisi yoktur... Kehf 18/5.

²⁸⁴ Lekad nasarakumallahu fi mevatine: Ant olsun Allah birçok yerde size yardım etmiştir... Tevbe 9/25.

²⁸⁵ Ve lemna ca'e emruna necceyna huden: Helak emrimiz gelince Hud'u kurtardık... Hud 11/58. Metinde ayetin başlarındaki "ve" yerine, "fe" yazılmıştır.

²⁸⁶ Elif, lam, mim, zalikel kitabı la reybe fihi: Elif, Lam, Mim. Bu kendisinden şüphe olmayan kitaptır... Bakara 2/1-2.

²⁸⁷ Yezunnune billahi gayrel hakku: ...Allah'a karşı yanlış gerçek dışı zanda bulunuyorlar... Al-i İmran 3/154.

²⁸⁸ İnehum le humul mensurun: Onlara mutlaka yardım edilecektir. Saffat 37/172.

²⁸⁹ İnehu la ye 'yesu min revhillahi: ...Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez... Yusuf 12/87.

²⁹⁰ Ve ma titum minel 'ilmi illa kalila: ...size pek az ilim verilmiştir. İsra 17/85.

²⁹¹ Kebure makten 'indallahi: ...Allah katında büyük öfke ve gazap gerektiren (iştir)... Mümin 40/35.

²⁹² Ve kad eda ba' dukum ila ba' dın: ...siz eşlerinizle birleşmiş ve onlar da sizden... Nisa 4/21.

²⁹³ La tevecel inna nubesşiruke bi gulamin: ...korkma biz sana (bilgin) bir oğul müjdeliyoruz... Hicr 15/53.

²⁹⁴ Rabbigfir li veheb li mulken: ...Ey Rabbim! Beni bağışla. Bana bir mülk bahset... Sad 38/35.

²⁹⁵ Ye ya 'budune min dunillahi: Allah'ı bırakıp (kendilerine ne zarar ne de fayda verebilecek şeylere) tapıyorlar... Yunus 10/18; Nahl 16/73.

²⁹⁶ Kem tereku min cennatin ve uyun: Onlar geride nice bahçeler nice pınarlar bıraktılar. Duhan 44/25. Metinde ayetin başlarındaki "Kem" yerine, "Lem" yazılmıştır.

²⁹⁷ Ve tahmilu eskalekum ila beledin: ...ağırlıklarınızı, size ancak zorlukla varabileceğiniz beldelere taşırlar... Nahl 16/7.

298	وَالْأَخْرَهُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ	Bu işiñ 'âkıbeti iyidir	
299	إِن يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ	Bu huşûmetde sen gâlib olursun	
Sûretü Yûsuf			
300	فَدَّ شَعْفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا	Bu dostluk ikisiniñ mâbeyninde olur	
301	قَالَ سَأُوِي إِلَىٰ جِبَلٍ يَّعْصَمُنِي	Ümîdini Allah'a dut tâ kırtulasın	
302	قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ	Bu haber toğrı degil ve kötüdür	
303	إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ	Bu töhmet ve bu söz yalandır	
304	وَإِن يُقَاتِلُوكُمْ يُؤَلُّوْكُمْ الْأُدْبَارَ	Ümîd ve zâferi kesilmiştir ma'lûmuñ ola	
305	وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ	Bu ümîd ve hâcetiñ şimdi revâ olmaz	[16b]
306	وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ	Her bir nev'den 'ilm ve hikmet öğrene	
307	لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ	Bu söz bu tar[af] üzere vefâ itmez	
308	لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ	Bu 'avreti istememek hayırlıdır	
309	وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنثَىٰ	Bu oğlun mübârek ve şâlih olur	
310	مَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ	İyilik 'alâmeti yokdur	
311	لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا	Bu köleyi şat bir âherini al	
312	حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ	Bu köy tîz harâb olur	
313	كَمَثَلِ الْجِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا	Bu atı almak iyi degildir	
314	يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا	Bu mihmânîñ 'âkıbeti kötü olur	
Sûretü Mü'minûn			
315	تُسْقِيْكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ	Bu haste tîz şifâ bular elbette	
316	يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ	Bârî te'âlâ âsân eder	[17a]
317	إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً	Sultânîñ 'amelini kabûl itme	
318	لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ	Bu zindândan tîz halâş olursun	
319	فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا	Bu itik ve sirkat olunmuş eliñe gelmez	

²⁹⁸ Vel ahiretu 'inde rabbike lil muttekin: ...Rabbinin katında ahiret ise, ona karşı gelmekten sakınanlarıdır. Zuhuruf 43/35.

²⁹⁹ İn yansurkumullahu fe la galibe lekum: Allah size yardım ederse, sizi yenecek yoktur... Al-i İmran 3/160.

³⁰⁰ Kad şegafeha hubba, inna le neraha: ...Ona olan aşkı yüreğine işlemiş. Şüphesiz biz görüyoruz... Yusuf 12/30.

³⁰¹ Kale se'avi ila cebelin ya'simuni: O, "Ben kendimi (sudan) koruyacak bir dağa sığınacağım" dedi... Hud 11/43.

³⁰² Kalu maza kale rabbukum: ... "Rabbiniz ne söyledi?" diye sorarlar... Sebe 34/23.

³⁰³ İnez zanne la yuğni minel hakkı: ...Oysa zan hak namına hiçbir şeyin yerini tutmaz... Yunus 10/36.

³⁰⁴ Ve in yukatilukum yuvellukumul edbar: ...Eğer sizinle savaşmaya kalkışsalar, size arkalarını dönüp kaçarlar... Al-i İmran 3/111.

³⁰⁵ Vellezine ted'une min dunihi: Allah'tan başka tapıklarınızın... Araf 7/197; Fatur 35/13. Metinde ayetin ortalarındaki "ted'une" yazılmamıştır.

³⁰⁶ Ve yu'allikumul kitabe vel hikmete: ...size kitap ve hikmeti öğreten... Bakara 2/151.

³⁰⁷ Lime tekulune ma la tef'alun: ...yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Saff 61/2.

³⁰⁸ La hunne hillun lehum ve la hum yehillune: ...Çünkü (Müslüman hanımlar kafirlere) helal değildir. (Kafirler de) Müslüman hanımlara helal olmazlar... Mümtehin 60/10.

³⁰⁹ Ve iza buşşire ehaduhum bil unsa: Onlardan biri kız ile müjdelendiği zaman... Nahl 16/58.

³¹⁰ Ma kane liye 'aleykum min sultanin: ...zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu... İbrahim 14/22. Metinde ayetin ortalarındaki "liye 'aleykum" yerine "lekum 'aleyhim" yazılmıştır.

³¹¹ Leyse 'aleykum cunahun en tebtegu: (Rabbinizin lütf ve keremini) istemekte size bir günah yoktur... Bakara 2/198.

³¹² Hatta iza ehazetil ardu: ...Nihayet yeryüzü (bütün ziynet ve güzelliklerini) alıp... Yunus 10/24.

³¹³ Ke meselile humari yahmilu esfara: ...ciltlerle kitap taşıyan eşşegin durumu gibidir... Cuma 62/5.

³¹⁴ Yuridunel hayated dunya: ...dünya hayatını arzu edenler... Kasas 28/79. Metinde ayetin başlarındaki "yuridune" yerine "turidune" yazılmıştır.

³¹⁵ Nuskikum mimma fi butunihi: ...onların karınlarındaki (fişki ile kan arasından) içenlere... Nahl 16/66.

³¹⁶ Yuridullahu bikumul yusra: ...Allah size kolaylık diler... Bakara 2/185.

³¹⁷ İnnel muluke iza dehalu karyeten: ...Krallar bir memlekete girdi mi... Neml 27/34.

³¹⁸ La tehaf, neceve minel kavmiz zalimin: ...Korkma o zalim kavimden kurtuldun... Kasas 28/25.

³¹⁹ Fe dallu fe la yesteti'une sebila: ...saptılar artık doğru yolu bulamazlar. İsra 17/48; Furkan 25/9.

320	حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا	Şâdlık kapısı saña güşâde ola	
321	وَأَتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ	Güne gün mâl ve ni‘met bulasın	
322	وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِي	Bu şirkette fâ’ide itmezsin	
323	وَإِنَّ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا	Bu bâzîrgânlıkda fâ’ide ve mâl bularsın	
324	إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا	Bu gâyib mâl ile tiz gelir	
325	فَاسْأَلْكَ سُبُلَ رَبِّكَ ذُلًّا	Bu sefer seniñ murâdın üzre olur	
326	تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ	Bu dostluk iki cânibden olur	
327	وَقَدَفَتْ فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبَ	Hele zaħmet ve meşakķat vardır	
328	إِنَّ هَذَا إِلَّا إِفْكَ أَفْتَرَاهُ	Bu yalanı kendülerinden düzmüşler	[17b]
329	فَمَادَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ	O şahş bu şahş ile toğrıdırlar	

Sûretü Nûr

330	لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ	Bu köleyi al iyidir	
331	يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ	Bu haste cümle renc ve zaħmetden kurtula	
332	ضَيْقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَقُ	Bu vaktde gâyet narh bahâ olur	
333	سَأْرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ	Sulţânın bu işinde ‘acele itme	
334	خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ	Bu zindânda çok eglenir ma‘lûm ola	
335	هَذِهِ بَصَائِعُهَا رُدَّتْ إِلَيْنَا	Bu itik eliñe gire ma‘lûm ola	
336	مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ	Bârî te‘âlâ cümle bağlı işiñi açā	
337	وَنُقْصِ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ	Bu vaktde mâlın noķsân olur	
338	وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا	Bu şirketi itmese kötüdür	
339	هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ	Bu ticâretde fâ’ide edersin zaħmetsiz	[18a]
340	وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا	Bu gâyib bu vaktde gelmez	
341	قُلْ لَنْ تُخْرَجُوا مِنِّي أَبَدًا	Bu seferi etme ki gâyib ³⁴² naħsdır	

³²⁰ Hatta iza ca ‘uha futihat ebvabuha: ...vardıklarında oranın kapıları açılır... Zümer 39/71.

³²¹ Ve ateynahu minel kunuzi ma inne mefatihahu: ...Biz ona anahtarlarını (bile taşımak güçlü bir topluluğa ağır gelecek) hazineler verdik... Kasas 28/76.

³²² Ve yevme yunadihim eyne şureka’i: ...(Allah) onlara “Nerede bana ortak koştuklarımız?” diye seslendiği gün... Fussilet 41/47. Metinde ayetin ortalarındaki “yunadihim” yerine “yekulu” yazılmıştır.

³²³ Ve in teku haseneten yuda’ifha: ...çok küçük bir iyilik de olsa onun sevabını kat kat artırır... Nisa 4/40.

³²⁴ Inne ileyne iyabehum, summe inne ‘aleyne: Şüphesiz onların dönüşü ancak bizedir. Şüphesiz sadece bize aittir... Gaşîye 88/25-26.

³²⁵ Fesluki subule rabbiki zulula: ...Rabbinin sana kolaylaştırdığı yollarına gir... Nahl 16/69.

³²⁶ Tulkune ileyhim bil meveddeti: ...Siz onlara sevgi gösteriyorsunuz... Mümtetine 60/1.

³²⁷ Ve kazefe fi kulubihimur ru’be: ...ve kalplerine büyük bir korku saldı... Ahzab 33/26.

³²⁸ İn haza illa ifkunifterahu: ...uydurduğu yalandan başka bir şey değildir... Furkan 25/4.

³²⁹ Fe maza ba’del hakkı illed dalal: ...Hak’tan sonra sadece sapıklık vardır... Yunus 10/32. Metinde ayetin başlarındaki “fe maza” yerine, “fe ma” yazılmıştır.

³³⁰ Li yeste ‘zinkumullezine meleket: ..Ellerinizin altında bulunanlar sizden izin istesinler... Nur 24/58. Metinde ayetin başlarındaki “li yeste ‘zinkumullezine” yerine, “iste ‘izinukellezine” yazılmıştır.

³³¹ Ye ‘kulu mimma te ‘kulune minhu: ...sizin yediğiniz şeylerden yiyor... Müminun 23/33.

³³² Dayyikan haracen, ke ennema yassa ‘adu: ...(göğsünü) göğe çıkıyormuşçasına daraltır, sıkır... Enam 6/125.

³³³ Se ‘urikum ayati fe la testa ‘cilun: ...Siz yakında ayetlerimi göstereceğim. Şimdi acele etmeyin. Enbiya 21/37.

³³⁴ Halidine fiha ma dametis semavatu: Onlar, gökler (ve yerler) durdukça orada ebedî olarak kalacaklardır... Hud 11/107-108.

³³⁵ Hazihi bida ‘atuna ruddet ileyne: ...İşte ödediğimiz bedeller de bize geri verilmiş... Yusuf 12/65.

³³⁶ Ma yeftehillahu lin nasi min rahmetin: Allah, insanlar için ne rahmet açarsa... Fatır 35/2.

³³⁷ Ve naksın minel emvali vel enfusi: ...mallar ve canlar eksilterek... Bakara 2/155.

³³⁸ Va ‘budullahe ve la tuşriku bihi şey’en: Allah’a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın... Nisa 4/36. Metinde ayetin başlarındaki “va ‘budullahe” yerine, “ve ‘indallahi” yazılmıştır.

³³⁹ Hel edullukum ‘ala ticaretin tuncikum: ...Sizi (elem dolu bir azaptan) kurtaracak bir ticaret göstereyim mi size? Sařf 61/10.

³⁴⁰ Ve mestetau lehu nakba: ...ne de delebıldiler. Kehf 18/97. Metinde ayetin başlarındaki “ve ma” yerine “fe ma” yazılmıştır.

³⁴¹ Kul len tahrucu ma ‘iye ebeden: ...de ki: Artık siz benimle birlikte ebediyen çıkmayacak... Tevbe 9/83.

³⁴² Metinde “gâyib” yazılmıştır ancak kelime “gâyet” olmalıdır.

- 343 سَجَّعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا Bu dostluk ikisiniñ mâbeyninde kalır
 344 وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَعُوا فَلَا قَوَّةَ Bu ıarlıktan tîz halâş olursun
 345 وَلَكِنَّ تَصَدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ Bu haber ıoğrıdır şeksiz

Sûretü Furkân

- 346 تَجْرِي مِنَ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ Bu binâ maħbûbluğda âb-ı revân gibi olur
 347 أَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ Bu köle seniñ murâdıñ üzre olunur
 348 وَإِذَا مَرَّضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ Bârî te‘âlâ bu hasteye şifâ verir
 349 وَأَجْعَل لِّي مِنْ أَدْنِكَ سُلْطَانًا Bu ‘amel ile sulţân devlet bular
 350 وَجِبَلٍ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ Bu zindândan tîz halâş olur
 351 اللَّهُ يُبْسِطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ Bu itik tamâmıyla eliñe girer [18b]
 352 إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا Bağlı işleriñ güşâde olur
 353 وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا Ululuk ve çok mâlîñ olur
 354 أَنْ لَا يَشْرُكَنَّ بِاللَّهِ شَيْئًا Bu şirket gâyet naħsdır
 355 فَلَكُمْ رُؤُوسٌ أَمْوَالِكُمْ Bu bâzîrgânlıkda fâ’ide çok olur
 356 عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ Bu gâyibden iyi haber gelir
 357 إِنَّمَا نُرِيدُ الشَّيْطَانَ أَنْ يُوفِقَ Bu dostluk düşmelige mübeddel olur
 358 أَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ Bu seferi et ki iyidir
 359 فَكَجَّيْنَاكَ مِنَ الْعَمِّ Bu ğamdan ve derdden tîz halâş olursun
 360 فَكَتَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ Bu renc esenlik ile ğiçer

Sûretü Şu‘arâ

- 361 وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ Bu borcî senden alırlar yine verirler
 362 رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ Bu binâ gâyet mübârek olur [19a]
 363 إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَعْمَمْنَا عَلَيْهِ Bu köleyi almak mübârekdir
 364 وَنُنزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ Bu haste tîz şifâ bular

³⁴³ Se yec ‘alu lehumur rahmanu vudda: ...Rahman, (gönüllere) bir sevgi koyacaktır. Meryem 19/96.

³⁴⁴ Ve lev tera iz fezi‘u fe la fevte: Sen onları dehşetli bir korkuğa kapılıp da kaçıp kurtulamayacakları... Sebe 34/51. Metinde ayetin sonlarındaki “fe la fevte” yerine, “alen nas” yazılmıştır.

³⁴⁵ Ve lakin tasdikallezi beyne yedeyhi: ...Fakat o kendinden öncekileri doğrulayıcı... Yunus 10/37.

³⁴⁶ Tecri min tahtihel enhar: ...içinden ırmaklar akan... Bakara 2/25; Al-i İmran 3/15-136-195; Maide 5/12-85.

³⁴⁷ Ennehu lemna kame ‘abdullahi: Allah’ın kulu (Muhammed), (ona ibadet etmek için) kalktığında... Cin 72/19.

³⁴⁸ Ve iza maridtu fe huve yeşfin: Hastalandığımda da o bana şifâ verir. Şuara 26/80.

³⁴⁹ Vec ‘al li min ledunke sultanen: ...Katından bana yardımcı bir kuvvet ver. İsra 17/80.

³⁵⁰ Ve hile beynehum ve beyne ma yeştehune: ...kendileriyle arzuladıkları arasına bir engel konmuştur... Sebe 34/54.

³⁵¹ Allahu yebсутur rızka li men yeşa‘u: Allah rızka dilediğine bol verir... Rad 13/26; Ankebut 29/62.

³⁵² İnna fetahna leke fetan mubina: Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik. Fetih 48/1.

³⁵³ Ve ce ‘altu lehu malen memduda: Ona bol mal ve (gözü önünde duran oğullar) verdim. Müddesir 74/12.

³⁵⁴ En la yuşrikne billahi şey‘en: ...Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamak... Mümteħine 60/12.

³⁵⁵ Fe lekum ru ‘usu emvalikum: ...anaparalarınız sizindir... Bakara 2/279. Metinde ayetin başlarındaki “fe” yerine, “ve” yazılmıştır.

³⁵⁶ ‘Aleyke tevekkelna ve ileyke enebna ve ileykel masir: ...ancak sana dayandık, içtenlikle yalnız sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır. Mümteħine 60/4. Metinde ayetin ortalarındaki “ve ileyke enebna” yazılmamıştır.

³⁵⁷ İnne ma yuriduş şeytanu en yuki‘a: Şeytan ancak aranızda (düşmanlık) sokmak ister... Maide 5/91. Metinde ayetin ortalarındaki “en yuki‘a” yerine, “li yuki‘a” yazılmıştır.

³⁵⁸ Enfikü fi sebilillahi: Allah yolunda harcayın... Bakara 2/195. Metinde ayetin başlarındaki “enfiku” yerine, “enfiru” yazılmıştır.

³⁵⁹ Fe neccaynake minel gammi: ...seni kederden kurtardık... Taha 20/40. Metinde ayetin başlarındaki “fe neccaynake” yerine, “fe neccayna” yazılmıştır.

³⁶⁰ Fe keşefna ma bihi min durrin: ...kendisinde dert namına ne varsa gidermiştik... Enbiya 21/84. Metinde ayetin başlarındaki “fe keşefna” yerine, “fe lemna keşefna” yazılmıştır.

³⁶¹ Ve enzir ‘aşiretekel akrebin: (Önce) en yakın akrabayı uyar. Şuara 26/214.

³⁶² Refi‘ud derecati zul ‘arş: O dereceleri hakkıyla yükseltendir... Mümin 40/15.

³⁶³ İn huve illa ‘abdun en ‘amna ‘aleyhi: ...kendisine nimet verdiğimiz bir kuldur... Zuhruf 43/59. Metinde ayetin ortalarındaki “huve” yerine, “hiye” yazılmıştır.

³⁶⁴ Ve nunezzilu minel Kur‘ani ma huve: Biz Kur‘an’dan (müminler için şifâ ve rahmet olacak) şeyler indiriyoruz... İsra 17/82.

365	أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ	Ni'met ucuz olup meyve çok olur	
366	يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ	Sultân bu 'ameliyle iyilik ve mâl bulur	
367	مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءَ	Bu zindânda çok eğlenir âhîr kırtulur	
368	وَأَدَاءَ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ	Bu itigi yine tîz bular	
369	لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ	Bağlı işlerin güşâde olur	
370	إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتُ إِلَيْكَ مِنْ خَيْرٍ	Bârî te'âlâ saña az rızq verir	
371	وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ	Bu şirket gâyet iyidir	
372	عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا حَيْرًا	Bu ticâretten nef' ve fâ'ide göre	
373	وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ	Bu gâyib habersiz bir gün gelir	
374	يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ	Bu seferi edip murâdına yirişe	[19b]
375	وَاتَّخَذَ اللَّهُ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ	Bu dostluk mübârek ve muvâfık olur	

Sûretü Neml

376	نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ	Bu huşûmetde sen gâlibsın	
377	لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا	Bu borcu vermek olmaz	
378	أَتْبُنُونَ بِكُلِّ رِبْعٍ آيَةً	Bu binâ tamâm olmaz eger tamâm olursa tîz harâb olur	
379	وَلَا تَسْتُرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ	Ma'lûm olsun ki bu köle şatılmaz	
380	وَالرَّيْبُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ	Bu haste devâ ile şifâ bula	
381	ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ	Ni'met çok olup narh ucuz olur	
382	وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا	Sultânîñ şuglından uzak ol	
383	فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ	Bu zindândan tîz halâş olur	
384	كَرَمًا إِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ	Bu itik ve mesrûk eliñe girmez	
385	فَلْ كُفِّرُوا كَفَارًا أَوْ حَدِيدًا	Bu işler henüz bi-huşûldür şabr et	[20a]
386	وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ	Az şey'e mâlik olursun âhîr gider	
387	عَسَى أَنْ تَكْرَهُهُ شَيْنًا وَهُوَ	Bu şirketten havf itme fâ'ide bularsın	

³⁶⁵ Ula'ike lehum rizkun ma'lum: İşte onlar için belli bir rızık vardır. Saffat 37/41.

³⁶⁶ Yehdune bil hakkı ve bihi ya'dilun: ...doğru yola ileten ve onunla adaletli davranan... Araf 7/159-181. Metinde ayetin başına "ve" eklenmiştir.

³⁶⁷ Men erade bi ehlike su'en: ...senin ailene kötülük yapmak isteyen... Yusuf 12/25.

³⁶⁸ Ve eda'un ileyhi bi ihsan: ...güzellikle diyet ödemek gerekir... Bakara 2/178.

³⁶⁹ Le fetahna 'aleyhim berekatin: ...onların üstüne (gökten ve yerden) nice bereketlerin (kapılarını) açardık... Araf 7/96. Metinde ayetin başlarındaki "le fetahna" yerine, "fe fetahna" yazılmıştır.

³⁷⁰ İnni lima enzelte ileyye min hayrin: ...bana göndereceğin her hayra (muhtacım). Kasas 28/24.

³⁷¹ Ve barekna 'aleyhi ve 'ala İshak: Onu da İshak'ı da uğurlu kıldık... Saffat 37/113.

³⁷² 'Asa rabbuna en yubdilena hayren: Umulur ki Rabbimiz bize bunun yerine daha iyisini verir... Kalem 68/32.

³⁷³ Ve ma min ga'ibetin fis sema'i: Gökte (ve yerde) gizli hiçbir şey yoktur ki... Neml 27/75.

³⁷⁴ Yevme yesme 'unes sayhate: O gün insanlar (hakka çağırın o korkunç sesi) işiteceklerdir... Kaf 50/42.

³⁷⁵ Yettehazallahu İbrahim halila: ...Allah, İbrahim'i dost edindi. Nisa 4/125. Metinde ayetin ortalarındaki "Allahu" yazılmamıştır.

³⁷⁶ Nahnu ulu kuvvetin ve ulu be'sin: ...Biz güçlü kimseleriz ve çetin savaşçılarız... Neml 27/33.

³⁷⁷ La te'kulur riba ad'afen: ...kat kat arttırılmış olarak faiz yemeyin... Al-i İmran 3/130.

³⁷⁸ E tebnune bi kulli ri'in ayeten: Siz her yüksek yere bir alamet bina yapıp... Şuara 26/128.

³⁷⁹ Ve la teşteru bi 'ahdillahi: Allah'a verdiğiniz sözü az bir karşılığa değiştirmeyin... Nahl 16/95.

³⁸⁰ Vez zeytune ven nahile vel a'nabe: ...zeytin, hurma ağaçları, üzüm... Nahl 16/11. Metinde ayetin başlarındaki "Vez zeytune" yerine "ve Mines semerati" yazılmıştır.

³⁸¹ Summe yeftahu beynena bil hakk, ve huve: ...sonra da aramızda hak ile hüküm verecektir, o... Sebe 34/26.

³⁸² Ve kem min karyetin ehleknaha: Nice memleketleri helak ettik... Araf 7/4.

³⁸³ Fe enceynahu ve ehlehu illemre'etehe: Bunun üzerine biz de onu ve karısı dışında aile fertlerini kurtardık... Araf 7/83. Metinde ayetin sonlarındaki "illemre'etehe" yerine "ilel karyeti" yazılmıştır.

³⁸⁴ Ke remadinışteddet bihir rihu: ...rüzgarın şiddetle savurduğu küle benzer... İbrahim 14/18.

³⁸⁵ Kul kumu hicareten ev hadida: De ki: "(Şüphe mi var!) İster taş olun ister demir." İsra 17/50.

³⁸⁶ Ve emma iza mebtelahu fe kadere: Ama onu deneyip (rızkı) daraltınca da... Fecr 89/16.

³⁸⁷ 'Asa en tekrehu şey'en ve huve: ...sizin için hayırlı iken siz onu hoş görmezsiniz... Bakara 2/216.

- 388 لَا جَزْمَ أَنَّهُمْ فِي الآخِرَةِ هُمْ
Bu bâzîrgânlıktan hâzer et ziyândır
- 389 إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ
Bu gâyib tîz yerine gelir
- 390 يَوْمَ يُخْرَجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ
Bu sefere gider tîz geri gelir

Sûretü Kaşâş

- 391 فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ
Bu işiñ 'âkıbeti seniñ murâdın üzre degil
- 392 وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا
Bârî te'âlâ huşûmetden seni dûr eder
- 393 مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ قَرْضًا
Bu borcu verip kırtulmağ iyidir
- 394 وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ
Bu binâ dik ve iyi olur
- 395 وَخَوَّرَ عَيْنِ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ
Bu köleyi şatmada nef' bularsın
- 396 فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ
Bu hasteye şadağa ve du'â eyle iyi olur [20b]
- 397 وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ
Ni'met çok ve narh ucuz olur
- 398 إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا
Sultânîñ bu 'amelinde fâ'ide yokdur
- 399 فَلَبِثَ فِي السَّبْحِ بَضْعَ سِنِينَ
Birkâç güne dek zindândan halâş olur
- 400 أَيْنَ الْمَفْرُكَلَا لَا وَزَرَ
Bu itik şabr ile eliñe girer
- 401 إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ
Bağlı işleriñ güşâde olur
- 402 يُحْسِنُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ
Ululuk ve mâl-ı keşîr eliñe gire
- 403 يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ
Bu bâzîrgânlıkda nef' çokdur
- 404 اشْتَدُّ بِهِ أَرْمِي وَأَشْرَكُهُ فِي
Bu şirkette toğrı olursun fâ'ide göresin
- 405 وَمَا تَلَبَّتُوا بِهَا إِلَّا بَيْسِيرًا
Birkâç gündend sonra gâyib gelir

Sûretü 'Ankebût

- 406 يَسْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا
Bu köy seniñ murâdîñ üzre alınır
- 407 وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى
Bu işiñ 'âkıbeti iyidir [21a]
- 408 أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا
Anlarıñ beyninde şulh yegdir
- 409 فَرَهَا نٌ مَّقْبُوضَةٌ
Bu borç rehinsiz verilmeye
- 410 كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ
Bu binâ şerîf olup nâm-dâr ola

388 La cereme ennehum fil ahireti humu: Şüphesiz bunlar ahirette (en çok ziyana uğrayanlardır). Hud 11/22.

389 Innellezi farada 'aleykel Kur'ane: Kur'an'ı sana farz kılan (Allah)... Kasas 28/85.

390 Yevme yahrucune minel ecdasi: ...mezarlarından süratle çıkacakları o günü... Mearic 70/43.

391 Fenzur keyfe kane 'akıbetul mucrimin: ...bak, suçluların akıbeti nasıl oldu. Araf 7/84.

392 Ve in tuslihu ve tetteku: ...eğer arayı düzeltir ve (Allah'a karşı gelmekten) sakınırsanız... Nisa 4/129.

393 Menzellezi yukridullahe kardan: Kimdir Allah'a güzel bir borç verecek o kimse... Bakara 2/245.

394 Ve iz yerfe 'u İbrahimul kava'ide: Hani İbrahim (İsmail'le birlikte) evin temellerini yükseltiyor... Bakara 2/127.

395 Ve hurun 'inun, Ke emsalil lu'lu'il: Onlar için (saklı) inciler gibi, iri gözlü huriler de vardır. Vakıa 56/22-23.

396 Fi kulubihim maradun vel kafirune: ...kalplerinde bir hastalık bulunanlar ile kâfirler... Müddesir 74/31.

397 Vallahu vasi'un 'alim: ...Allah lütfü geniş olandır, hakkıyla bilendir. Metinde ayetin sonuna fazladan "yu'ti" eklenmiştir. Bakara 2/247-261-268; Al-i İmran 3/73; Maide 5/54.

398 Innallahe la yuhibbu men kane havvanen esima: ...Zira Allah hiçbir haini, hiçbir günahkarı sevmez. Nisa 4/107.

399 Fe lebise fis sici bid'a sinin: ...birkâç yıl daha zindanda kaldı. Yusuf 12/42.

400 Eynel meferr, Kella la vezer: ...kaçacak yer neresi? Hayır hiçbir sığınacak yer yoktur. Kıyame 75/10-11.

401 İza ca'e nasrullahi vel feth: Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde... Nasr 110/1.

402 Yahsebune ennama numidduhum: Kendilerine bol bol verdiğimiz (mal ve evlatla onların iyiliğine koştüğümüzü mu) sanıyorlar...? Müminun 23/55.

403 Yercune ticareten len tebur: ...asla zarar etmeyecek bir ticaret umabilirler. Fatır 35/29.

404 Uşdud bihi ezri, Ve eşriku fi: Onunla gücümü artır. Onu (işime) ortak et. Taha 20/31-32.

405 Ve ma telebbesu biha illa yesira: ...o konuda fazla gecikmezlerdi. Ahzab 33/14.

406 Yeşterune bi ayatillahi semenen kalila: ...Allah'ın ayetlerini az bir değere satmazlar... Al-i İmran 3/199.

407 Ve lel ahiretu hayrun leke minel ula: Muhakkak ki ahiret seniñ için dünyandan daha hayırlıdır. Duha 93/4.

408 En yusliha beynehuma sulha: ...uzlaşarak aralarını düzeltmelerinde... Nisa 4/128.

409 Fe rihanun makbudah: ...o zaman alınmış rehinler (yeterlidir)... Bakara 2/283.

410 Ke meselil 'ankebut, ittehazet: ...kendine (bir ev edinen) örümceğin durumu gibidir... Ankebut 29/41.

411	وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ	Bu bende mübârek ve hizmet ehli ola	
412	فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ	Bu maraz gitdikçe ziyâde ola	
413	وَلَنَبِّئَنَّهُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ	Narhî bahâ ve ni‘met tar olur	
414	إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ	Sultânîñ bu ‘amelde bir şey’i olmaz	
415	لَا تَخَافُ زَرْكًا وَلَا تَخْسَى	Bu bende tîz halâş olur	
416	وَأَلْسِنَةً بَاجِدِيهِ إِلَّا أَنْ تُعْمِضُوا	Bu itik eylik ile eliñe girmez	
417	أَثَوِي زُبُرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ	Bağlı işlerin güşâde ola	
418	يُغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ	Büyük olup çok bularsın	
419	أَمْ كُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ	Bu şirketde toğruluk isteyessin	[21b]
420	تِجَارَةً تُنَجِّجُكُمْ مِنْ عَذَابِ	Bu bâzîrgânlıktan hâzer et tâ ki rahmet mahv itmeye	

Sûretü'r-Rûm

421	ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ	Bu at kâhildir alma	
422	وَبَدَّلْنَا هُم بَجَنَّتِيهِمْ جَنَّتِينَ	Bu köy tîz şatılır	
423	وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا	‘Âkıbet bu iş ziyân ile huşûle gelir	
424	يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ	Bu işde saña zarâfet ediyorlar	
425	إِنْ تُقْرَضُوا اللَّهُ قَرْضًا حَسَنًا	Bu borcu zahmetsiz verirler	
426	أَقْمَنَ أَسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ	Bu binâ şâhibiniñ murâdı üzre tamâm olur	
427	أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالََةَ	Bu köleyi alma ki iyi degildir	
428	وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدْرًا مُّقَدَّرًا	Bu hasteniñ hâli perîşândır	
429	وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً	Ni‘met çok ve narhî ucuz olur	
430	إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ	Sultânîñ işlerinde ‘adl ola	[22a]
431	أَسْتَخْلِصُهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا	Bu zindândan tîz halâş olur	
432	لَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا	Ğam yeme çalınmış tîz eliñe gire	
433	وَأُخْرَىٰ تُجِبُّونَهَا نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ	Yağında Bârî te‘âlâ muğlâk işlerin açâ	
434	وَوَجْدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ	Bârî te‘âlâ saña ululuk vere	

⁴¹¹ Ve yetufu ‘aleyhim vildanun muhalledun: Çevrelerinde (hep aynı gençlik ve güzellikte kalacak) hizmetçiler dolaşır... İnsan 76/19.

⁴¹² Fi kulubihim maradun, fe zadehumallahu: Kalblerinde münâfiklikten kaynaklanan bir hastalık vardır. Allah da onların hastalıklarını arttırmıştır... Bakara 2/10.

⁴¹³ Ve le nebluvennekum bi şey’in minel havfi : Ant olsun sizi biraz korku ile deneriz... Bakara 2/155.

⁴¹⁴ Innema ceza ‘ullezine yuharibun: (Allah ve resulüne) savaşı açanların cezası... Maide 5/33.

⁴¹⁵ La tehafu dereken ve la tahşa: ...yakalanmaktan korkmaksızın, endişe etmeksizin... Taha 20/77.

⁴¹⁶ Ve lestum bi ahzihi illa en tugmidu: ...kendinizin göz yummadan alıcısı olmayacağınız... Bakara 2/267.

⁴¹⁷ Atuni zuberel hadid, hatta: Bana demir madeni getirin... Kehf 18/96.

⁴¹⁸ Yugnikumallahu min fadlihi: ...Allah dilerse sizi kendi lütfundan zengin kılar... Tevbe 9/28.

⁴¹⁹ Emeddekum bima ta’lemun: ...bildiğiniz her şeyi size veren... Şuara 26/132.

⁴²⁰ Ticaretin tuncikum min ‘azabin: ...azaptan kurtaracak bir ticaret... Saff 61/10.

⁴²¹ Zaharel fesadu fil berri vel bahri: ...karada ve denizde bozulma ortaya çıkmıştır... Rum 30/41.

⁴²² Ve beddelnahum bi cenneteyhim cenneteyni: ...onların bahçelerini iki bahçeye çevirdik... Sebe 34/16.

⁴²³ Ve kane ‘akabetu emriha husra: ...işlerinin sonu tam bir hüsrân oldu. Talak 65/9.

⁴²⁴ Yevme tecidu kullu nefsin ma ‘amilet: Herkesin yaptığı (iyiliği ve kötülüğü hazır) bulacağı günde... Al-i İmran 3/30. Metinde “zarâfet” kelimesinin ilk harfi, “ظ” yerine sehven “ض” harfiyle yazılmıştır.

⁴²⁵ İn tukridullahe kardan hasenen: Eğer siz Allah’a güzel bir borç verirseniz... Tegabun 64/17.

⁴²⁶ E fe men essese bunyanehu ‘ala takva: Binasını takva üzerine kuran kimse mi... Tevbe 9/109.

⁴²⁷ Ula ‘ikellezineşterevud dalaale: İşte onlar (hidayete karşılık) sapıklığı satın almış kimselerdir... Bakara 2/16.

⁴²⁸ Ve kane emrullahi kaderen makdura: ...Allah’ın emri, kesinleşmiş bir hükümdür. Ahzab 33/38.

⁴²⁹ Ve esbeğa ‘aleykum ni‘amehu zahireten: ...açıkça üzerinizdeki nimetlerini tamamladığını... Lokman 31/20.

⁴³⁰ Innallahe ye‘muru bil ‘adli vel ihsani: Şüphesiz Allah adaleti, iyilik yapmayı... Nahl 16/90.

⁴³¹ Estahlislu li nefsi fe lemna: ...onu özel olarak yanıma alayım... Yusuf 12/54.

⁴³² La tehafu ve la tahzenu ve ebşiru: ...korkmayın, üzülmeyin size vadedilmekte olan... Fussilet 41/30.

⁴³³ Ve uhra tuhribuneha, nasrun minallahi: Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allah’tan bir yardım... Saff 61/13.

⁴³⁴ Ve vecedeke ‘ailen fe agna: Seni ihtiyaç içinde bulup da zengin etmedi mi? Duha 93/8.

435	وَبَارِكْ فِيهَا وَقَدَّرْ فِيهَا أَقْوَاتَهَا	Bu şirketde bereket bulasın	
Sûretü Loqmân			
436	وَمِنَ النَّاسِ مَن يَبْشُرِي نَفْسَهُ	Bu köleyi şat anda hayr yokdur	
437	وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا	Bu atı al ki işiñ huşûle gele	
438	جَنَّتِ عَدْنُ اللَّيِّ وَعَدَّ الرَّحْمَنُ	Bu köleyi al ki gâyet iyidir	
439	فَأَقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ	Bu huşûmet kâdîniñ hükmiyle olur	
440	مَا أَعْتَى عَنِّي مَالِيَهُ	Bu borcu zağmet ile verirler	
441	كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَّرْصُوعٌ	Bu binâ gâyet muhkem olur	[22b]
442	عَبْدًا مَّمْلُوكًا لَا يُفْرُ	Bu köle muvâfiq degildir alma	
443	وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ	Bu haste şadağa ile du'â ile iyi olur	
444	كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ	Ni'met çok ve ucuz olur	
445	خُدُوهُ فَغُلُّوهُ ثُمَّ الْجَبِيمِ	Âyet-i hükkâm emriyle zindânda maħbûsdur	
446	أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا	Bu zindândan tîz halâş olur	
447	أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا	Bu itik tamâmıyla saña rızık ola	
448	جَنَّتِ عَدْنُ مُنْتَحَهُ	Bağlı işleriñ güşâde olur	
449	الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ	Delildir ricâsız mâl ve ni'met eliñe gire	

Temmet Sene 1208 (1793-94)

4. SONUÇ

Klasik Türk edebiyatında kaydedilmiş bütün sözlü ve yazılı edebî ürünler derin ve köklü bir kültürü bünyesinde barındırır. Osmanlı dönemi edebî metinlerine bakıldığında bu kültürün çok yönlü ve zengin olduğu görülmektedir. Dönem toplumuna ayna tutan edebî metinlerin neden, nasıl ve ne amaçla meydana getirildiklerini incelemek ve anlayabilmek bilimsel çalışmaların temelini oluşturduğu gibi Osmanlı kültür hayatı hakkında da bilgiler içermektedir. Bu çalışmada konu edilen *Terceme-i Tefe'ülname* adlı eserden hareketle Osmanlı toplumundaki fal ve falcılık uygulamalarına dair birtakım bilgiler sunulmuş ve İslamiyet'le fal kültürü arasındaki birliktelik yorumlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada konu edilen *Terceme-i Tefe'ülname* adlı el yazması eser, Kudüs Halidiye Kütüphanesinde tespit edilmiş ve çeviri yazıyla günümüz alfabesine aktarılmıştır. Eserin 1208/1793-94 tarihinde tamamlandığı ve Diyarbakır Voyvodası Yusuf Ağa'ya ithaf edildiği tespit edilmiştir. Fılname içerikli eserde müellif tarafından tercüme edilen fılname metninin İran padişahı tarafından Gazneli Mahmut'a hediye edildiği ve Sultan Mahmut'un her işinde bu fılnameye başvurduğu aktarılmıştır.

Kültürümüzde İslamiyet'ten önce fala bir hayli itibar edilip fal ve falcıdan yardım beklenmişse de İslamiyet sonrasında ise daha çok imana hâle getirmeyecek olduğu düşünülen fal-ı hayr tercih edilmiş olup bu tabirle hissedileni hayra yorma ve onunla tefeül etme kastedilmiştir (Duvarcı, 1993, s. 7-12). Müslüman dünyasında Kur'an fallarının dinen uygunluğu hakkında net ve kesin bir hüküm geliştirilememiş olup bu fallar hakkında müfessirlerin konuya hiç değinmedikleri veya ihtiyatla yaklaştıkları tespit edilmiştir (Ayday, 2022, s. 593). Edebî

⁴³⁵ *Ve bareke fiha ve kaddere fiha akvateha: ...orada bolluk ve bereket meydana getirdi... Fussilet 41/10. Metinde ayetin ortalarındaki "ve kaddere" yazılmamıştır.*

⁴³⁶ *Ve minen nasi men yeşri nefsehu: İnsanlardan öylesi vardır ki, (Allah'ın rızasını kazanmak için) kendini feda eder... Bakara 2/207.*

⁴³⁷ *Ve min asvaḫiḫa ve evbariha: ...onların yünlerinden ve yapağlarından... Nahl 16/80.*

⁴³⁸ *Cennati 'adninilleti va'ader rahmanu: ...Rahman'ın kullarına giyaben vadettiği Adn cennetlerine... Meryem 19/61.*

⁴³⁹ *Fakdi ma ente kad: ...sen vereceğın hükmi ver... Taha 20/72.*

⁴⁴⁰ *Ma agna 'anni maliyeh: Malım bana hiçbir yarar sağlamadı. Hakka 69/28.*

⁴⁴¹ *Ke ennehum bunyanun mersus: ...duvarları birbirine kenetlenmiş bir bina gibi... Saff 61/4.*

⁴⁴² *'Abden memluken la yakdiru: ...hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olan bir köle ile... Nahl 16/75. Metinde ayetin sonlarındaki "yakdiru" yerine, "yakdirun" yazılmıştır.*

⁴⁴³ *Ve in yemeskellahu bi durrin: Şayet Allah sana bir zarar dokundursa... Enam 6/17; Yunus 10/107.*

⁴⁴⁴ *Kulu min rızku rabbikum: ...Rabbinizin rızkından yiyin... Sebe 34/15.*

⁴⁴⁵ *Huzuḫu fe gulluḫ, Summel cahime: Onu yakalayıp bağlayın. Sonra onu cehenneme (atın). Hakka 69/30-31.*

⁴⁴⁶ *Elkahu 'ala vechihi fertedde basira: ...yüzüne koyunca gözleri açılverdi... Yusuf 12/96. Metinde ayetin başına "fe" eklenmiştir.*

⁴⁴⁷ *Yezhebu bikamisi haza: Bu gömleğimi götürün de... Yusuf 12/93.*

⁴⁴⁸ *Cennati adnin muḫettehaten: ...kapıları kendilerine açılmış olarak Adn cennetleri (vardır). Sad 38/50.*

⁴⁴⁹ *Ellezi ceme'a malen ve 'adeddeh: Mal toplayan ve onu durmadan sayan. Hümeze 104/2.*

açından bakılacak olursa bu metinlerin bir edebî tür olarak dinî ve din dışının birleştiği noktada yer aldığı görülecektir: Kutsal metnin kaynak alınması ve ayetlerin yorumlanması bakımından dinî; dünyaya yönelik gelecek yorumlamalarıyla ve fal eyleminin icra edilmesi bakımından ise lâ-dinîdir.

Kur'an'a dayalı fallar, dinden ziyade Müslüman toplumların geçmişten gelen falcılık kültürünün mirasına hizmet etmişlerdir. Kütüphanelerde çokça örneği bulunan bu fal/tefeül metinleri bu kültürün birer taşıyıcısı olmuşlardır. Toplum hayatında bağdaştırıcı bir İslam anlayışıyla yer bulan tefeül gerek sarayda gerek halk arasında ilgi görmüş ve bir tür adı oluşturacak şekilde Falname/Tefeülname adıyla edebiyatımızda yer bulmuştur. Çalışmanın fal metinlerine katkı sunması ümit edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aclûnî, İ. B. M. (2021). *Keşfü'l- Hafâ* (Çev. Mustafa Genç, 1. Baskı). Beka Yayıncılık.
- Açıl, B., Yazar S., Turgut K. & Kavak Ö. (2022). *Tenktili neşir kılavuzu (Osmanlı Türkçesi metinleri için)*. Türk Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Yayınları.
- Ayday, M. S. (2022). Fal, Kur'an falı ve müfessirlerin konuya yaklaşımları. *Journal of Kocatepe Islamic Sciences* 5/2, s. 576-596. <https://doi.org/10.52637/kiid.1176495>
- Bahadır, S. C. (2022). Bir Kur'an falı örneği. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature]* 8/16, s. 19-51. <https://doi.org/10.28981/hikmet.1089394>
- Bauer, T. (2020). *Müphemlik kültürü ve İslam (farklı bir İslam tarihi okuması)* (Çev. Tanıl Bora, 4. Baskı). İletişim Yayınları. (Orijinal çalışma 2011 yılında yayımlandı.)
- Çeçen, M. K. (2022). İmâm Sühreverdi'nin tefeül-nâmesi ve tercümesi. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 10/30, s. 26-43. Doi: 10.12992/TURUK1244
- Dikmen, M. & Çetin, K. (2016). Klâsik Türk edebiyatında tefe'ül geleneği ve kitap falının şiire yansımaları. *The Journal of Academic Social Science Studies* 46, s. 191-204. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3687>
- Duvarcı, A. (1993). *Türkiye'de falcılık geleneği ile bu konuda iki eser ("Risâle-i falnâme li Ca'fer-i Sâdik" ve "tefe'ülname")*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ersa Matbaası.
- Fleischer, C. H. (2021). *Osmanlı İmparatorluğu'nda aydın ve bürokrat tarihçi Mustafa Âli* (Çev. Ayla Ortaç, 3. Baskı). Ankara: Doğu Batı Yayınları. (Orijinal çalışma 1986 yılında yayımlandı.)
- Gür, N. (2012). Osmanlı fal geleneği bağlamında yıldıznâme, falnâme ve tâlinâme metinleri. *Millî Folklor* 24/96, s. 202-215.
- İnalçık, H. (2021). *Fatih devri üzerinde tetkikler ve vesikalar I*. Kronik Kitap.
- Köprülü, M. F. (2011). *Türk edebiyatı tarihi* (8. Baskı). Akçağ Yay.
- Okuyucu, C. (2010). *Divan edebiyatı estetiği* (3. Baskı). Kapı Yay.
- Özkan M. (1995). *Türk dilinin gelişme alanları ve eski Anadolu Türkçesi*. Filiz Kitabevi.
- Phillips, G. D. (2009). *Stanley Kubrick* (Çev. Neşfa Dereli, 1. Baskı). Agora Kitaplığı. (Orijinal çalışma 2001 yılında yayımlandı.)
- Sümbüllü, Y. Z. (2008). İlm-i tefe'ül ve tefe'ül-nâme (Kur'an falı) üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 1/2, s. 383-391.
- Şenödeyici, Ö. & Koşık, H. S. (2017). *Osmanlı'nın gizemli ilimleri (Kuran falları ve Uzun Firdevsî'ye ait bir örnek)*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı (2020). *Hadislerle İslam ansiklopedisi*. Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü. Erişim T.: 10.07.2023 <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/>
- Temizkan, M. (2007). Bir Kur'an falı. *Millî Folklor* 19/74, s. 70-74.
- Uzun, M. İ. (1995). Falnâme. *TDV İslam Ansiklopedisi XII*, s. 141-145.
- Yıldız, A. (2010). Manzum bir Kur'an falı. *İstem* 8/16, s. 181-198.

EKLER

Yazma 1b-2a



Yazma 22b

